

Рік Потопу
Маргарет Етвуд

Адам Перший, лідер Божих Садівників, провістив Безводний Потоп – Божу кару, що має знищити людство. Разом зі своїми прибічниками він з останніх сил намагається врятувати цей приречений світ. Тут панує Корпорація, облаштовують свої ниці обладнання безпринципні КорпБеКошники та корумпована влада, розквітає буйним цвітом генна інженерія, а природа й навіть сама людина стає конструктором, у якому заввиграшки можна змінити будь-яку деталь.

І от пророцтво збулося. Серед тих небагатьох, хто вижив після катастрофи, дві жінки – Рен, молода танцівниця закритого клубу для чоловіків, і Тобі, одна з Божих Садівниць. Вони прагнуть дізнатися, чи врятувалися їхні друзі, рідні, кохані. А що, як загибель не гірша за перспективу життя у світі після Потопу? Кожен шукає і знаходить свої відповіді.

Маргарет Етвуд

Рік Потопу

Для Грема і Джесс

© O.W. Toad, Ltd, 2009

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», видання українською мовою, 2021

© Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», переклад та художнє оформлення, 2021

Сад

Хто Сад цей доглядає,
Чарівну цю принаду?
На цілий світ немає
Розкішнішого саду.

У нім Створіння Божі
Не знали зла ні лих —
Та Шкідники ворожі
Накинулись на них.

Тут квітнули Древа
І врунились плоди —
А нині тут вирує
Лише пісок рудий.

Була Вода – а нині
Калюжа морова.
Жоднісінька пташина
Тепер тут не співа.

О мій нещасний Саде,
По тобі плач гіркий,
Аж доки не зарадять
Тобі Садівники.

З Усного Пісенника Божих Садівників[1 - Тут і далі пісні в перекладі Івана Андрусяка.]

Рік Потопу

1. Тобі

Рік двадцять п'ятий, рік Потопу

Раннього ранку Тобі підіймається на дах, щоб побачити схід сонця. Бере із собою держак від швабри, аби втримати рівновагу: ліфт уже певний час не працює, а задні сходи слизькі від вологи, тож коли вона посковзнеться і впаде, ніхто її не підніме.

Із першим напливом спеки над смугою дерев, що відділяють Тобі від спорожнілого міста, здіймається туман. Повітря після дощу слабко пахне паленим, карамеллю, смолою, зігрілим барбекю, а ще спопелілим і водночас масним духом згорілого смітника. Покинуті вежі оддалік скидаються на древні коралові рифи – бляклі, безбарвні, позбавлені життя.

А все-таки життя триває. Цвірінчать птахи, либонь, горобці. Дріб їхніх голосів виразний і гострий, як шкрябання цвяхом об скло, – зникли всі звуки вуличного руху, що могли б їх заглушити. Чи помічають птахи цю тишу, відсутність двигунів? Якщо так, то чи стали вони щасливішими? Тобі не має гадки. На відміну від інших Садівників – тих, із дикішими очима чи, можливо, з передозом, – вона ніколи не плакала ілюзій, що може розмовляти з птахами.

На сході яскріє сонце, зачервонюючи блакитно-сіру димку над віддаленим океаном. Грифи, що сидять на гідроелектричних стовпах, розкладають крила, аби їх просушити, – наче розкриваються чорні парасолі. Один за одним злітають у термальному потоці, спіраллю здіймаються вгору. Якщо різко опускаються, значить, помітили стерво.

«Грифи – наші друзі, – так зазвичай навчали Садівники. – Вони очищують землю. Це темні й необхідні Ангели Божі розкладу тіла. Уявіть собі, як страшно було б, якби не існувало смерті!»

«Чи я досі вірю в це?» – питає себе Тобі.

Зблизька все інакше.

На даху кілька великих горщиків із дико розбуялими декоративними рослинами, кілька лав зі штучного дерева. Колись там був протисонячний навіс для годин коктейлю, але його зірвало вітром. Тобі сідає на одну з лав і оглядає місцевість. Підносить до очей бінокль, пильно вивчає все, пробігаючи поглядом зліва направо. Під'їзна доріжка обабіч обсаджена люмірозами. Занедбані, вони скидаються на обтріпані щітки для волосся, а їхній пурпуровий блиск блякне у дедалі яскравішому сонячному світлі. Західний вхід, покритий рожевою сонцешкірою під саман, безладна плутанина машин за ворітьми.

Квіткові клумби, заглушені осотом і лопухами. Над ними пурхають напрочуд великі аквамаринові метелики кудзу. Фонтани, їхні басейни у формі гребінчастих мушель наповнені застоюною дощовою водою. Паркінг, на ньому рожевий гольфовий кар, два

рожеві мінівени, на обох підморгує око – логотип спа-салону «НооваТи». Далі на доріжці ще один мінівен, який зіткнувся з деревом. Колись із вікна звисала рука, але вже зникла.

Трава на просторих газонах надто висока, а бур'яни ще вищі. Під молочаем, злинкою, щавлем низькі й нерівні копички, де-не-де клапоть тканини, блиск кості. Там падали люди, ті, що бігли чи непевно шкандибали через газон. Тобі бачила все це з даху, присівши за одним із квіткових горщиків, хоча дивилася недовго. Дехто з них кликав на допомогу, наче знав, що вона там. Але чим вона могла допомогти?

Купальний басейн покритий строкатим покривалом водоростей. Там уже з'явилися жаби. Чаплі – сірі й білі – та павичаплі полюють на них на мілкішому краю. Якийсь час Тобі намагалася виловити з басейну дрібних тварин, що впали туди і потонули: люмінесцентних зелених кроликів, щурів, енунсів зі смугастими хвостами і енотячими бандитськими масками. Та зрештою дала їм спокій. Може, завдяки їм там заведуться риби, коли басейн більше скидатиметься на болото.

Чи буде вона їсти в майбутньому цих теоретичних риб? Певно, що ні.

Певно, ще ні.

Вона обертається до темної стіни з дерев, витких лоз, кущового підліску, вивчає її крізь бінокль. Звідти може прийти якась небезпека. Що за небезпека? Тобі не може уявити.

Уночі чути звичайні звуки: далекий собачий гавкіт, мишаче хихотіння, цвіркунів із їхніми кальянно-водопровідними нотками, інколи жаб'яче рахкання.

Кров пульсує їй у вухах: катуш, катуш, катуш... Тяжка мітла змітає сухе листя.

– Іди спати, – каже вголос. Та вона жодного разу добре не спала, відколи зосталася сама в цьому будинку. Часом чує голоси – голоси людей, що мучаться від болю і кличуть її. Або жіночі, голоси жінок, що тут працювали, чи неспокійних жінок, які прибували сюди для відпочинку та відмолодження. Купалися в басейні, гуляли газонами. Усі ці рожеві голоси, заспокоєні й заспокійливі.

Або голоси Садівників, тихе наспівування, голосний спів, діти дружно сміються у Саду Райскелі. Адам Перший, Нуала, Берт. Стара Пілар, оточена своїми бджолами. І Зеб. Якщо хтось із них іще живий, то це неодмінно Зеб: от-от він пройде дорогою чи з'явиться з-поміж дерев.

Та він напевне вже мертвий. Краще думати так. Не тішити себе марною надією.

А все ж мусив zostатися ще хтось, не може ж вона бути єдиною на планеті. Повинні бути й інші. Але друзі чи вороги? Якщо вона побачить когось, як це розпізнати?

Вона приготувалася. Двері зачинені, вікна забиті. Та навіть такі бар'єри не дають гарантії: кожна щілина провокує вторгнення.

Навіть уві сні вона прислухається, як це роблять тварини: чи не зміниться звична схема, чи не почується незнайомий звук, чи не відкриється тиша – як розколина в камені.

Адам Перший казав: «Коли малі створіння притишують свій спів, це тому, що вони бояться. Мусиш прислухатися до звуку їхнього страху».

2. Рен

Рік двадцять п'ятий, рік Потопу

«Стережися слів. Пильнуй, що пишеш. Не залишай слідів».

Так нас навчали Садівники, коли я жила серед них у дитинстві. Радили нам покладатися на пам'ять, бо записане не є надійним. Дух переходить із вуст до вуст, а не від речі до речі: книжки горять, папір розпадається, комп'ютери можуть бути знищені. Лише Дух живе вічно, а Дух – не річ.

Адами та Єви говорили, що написане може бути небезпечним. Через нього твої вороги можуть тебе вистежити, схопити і використати твої слова, виносячи тобі вирок.

Та тепер, коли нас залляв Безводний Потоп, усе, що я могла б написати, було б достатньо безпечним, бо всі, хто міг би його використати проти мене, найімовірніше мертві. Тож можу записати все, що бажаю.

Олівцем до брів на стіні біля дзеркала я пишу своє ім'я – «Рен». Я вже багато разів написала його. «Ренренрен», як пісня. Коли задовго залишаєшся сама, можеш забути, хто ти. Так мені говорила Аманда.

Нічого не бачу крізь вікно, воно зі склоблоків. Не можу вийти за двері, вони зачинені ззовні. Та ще маю повітря і воду, доки не сядуть сонячні батареї. Ще маю їжу.

Мені пощастило. Справді дуже пощастило. «Лічи свої удачі», – зазвичай казала Аманда.

То й лічу. Перше: мені пощастило, що я працювала у «Лусках», коли ринув Потоп. Друге: пощастило ще більше, коли мене отак зачинили у Липкій Зоні, бо там я була в безпеці. Розірвався мій плівковий біокомб – клієнт захопився і вкусив мене, просто крізь зелені блискітки. Я чекала результатів тесту. Це не був мокрий розрив, з проникаючими виділеннями та мембранами, просто сухий розрив біля ліктя, тож я не надто турбувалася. А все-таки у «Лусках» перевіряли все. Заклад дбав про свою репутацію: нас знали як найчистіших «брудних дівчат» у місті.

У «Лусках і Хвостах» дівчата справді були під доброю опікою. Себто талановиті дівчата. Добра їжа, за потреби лікар, великі чайові, бо сюди приходили люди з верхівки Корпорацій. Розумне адміністрування, хоча клуб містився у районі з небездоганною репутацією, як і всі, до нього подібні. Як казав Мордіс, це питання образу. Небездоганність добра для бізнесу, бо якщо бракує чогось підозрілого – пекучого перчику, крикливості, дрібки несмаку, – то чим наш бренд відрізнятиметься від звичайного продукту, який і додому доставлять (споживай собі з кремом на обличчі та в білих бавовняних трусиках)?

Мордіс покладався на прості вирази. Працював у цьому бізнесі з дитинства, а коли було заборонено сутенерство і вуличний трафік (запевняли, що це для громадського здоров'я і безпеки жінок) і все перекотилося до «СексМаркету» під контролем КорпБеКорпу, Мордіс перестрибнув туди завдяки своєму досвіду. «Вся річ у тому, кого ти знаєш, – говорив він зазвичай. – І в тому, що ти про них знаєш». Тоді посміхався і ляскав дівчину по задку. Але тільки по-дружньому, ніколи не вимагав безплатного обслуговування. Професійна етика.

Був жилавим чолов'ягою з голеною головою і чорними блискучими пильними очима, як мурашині голівки. Доки все йшло добре, то й він не гарячував. Та коли траплялися агресивні клієнти, ставав за нас горою. «Ніхто не скривдить моїх кращих дівчат», – говорив він. Для нього це було питанням честі.

Крім того, не любив марнотратства. Казав, що ми – цінне майно. Вершки товариства, кращі з кращих. Відколи з'явився «СексМаркет», усі, хто не потрапив до системи, вели життя не лише незаконне, а й жалюгідне. Кілька старих і хворих жінок, ходячих руїн. Вешталися вулицями, радше жебраючи. Жоден чоловік із сяким-таким глуздом і не підійшов би до них. Ми в «Лусках» називали їх «небезпечними відходами». Нам не слід було так їх зневажати, мусили б мати співчуття. Та співчуття вимагає зусиль, а ми були молоді.

Тієї ночі, коли почався Безводний Потоп, я чекала результату тесту. У таких випадках нас на кілька тижнів зачиняли у Липкій Зоні, застерігаючись від якоїсь зарази. Їжу подавали крізь герметично запечатаний люк, плюс мініхолодильник із легкими закусками, а воду фільтрували на вході й на виході. Було все потрібне, от тільки нудно. Можна було займатися на тренажерах, і я багато вправлялася, бо танцюристці на трапеції необхідна

практика.

Я могла переглядати телепрограми чи старі фільми, крутити власну музику, розмовляти по телефону. Могла відвідувати інші кімнати «Лусок» через відеоекран інтеркому. Інколи під час сеансів ми підморгували до прихованих камер, не припиняючи при цьому стогнати. Це щоб потішити тих, хто застряг у Липкій Зоні. Ми знали, де сховано камери, – у зміїній шкірі та у прикрасах із пір'я під стелею. Усі ми в «Лусках» були мов одна велика сім'я. Мордісу подобалося, що навіть коли дівчина потрапляла до Липкої Зони, вона однаково залишалася учасницею спільного життя.

Завдяки Мордісу я почувалася в безпеці. Знала, що, коли матиму якісь клопоти, можу звернутися до нього. У моєму житті було кілька таких. Переважно Аманда. Час від часу Зеб. І Тобі. Це наче дещо несподівано, така вона була тверда і жорстка, але, коли тонеш, нема сенсу хапатися за щось м'яке та піддатливе. Потрібне щось ґрунтовніше.

День Творіння

День Творіння

Рік п'ятий

ПРО ТВОРІННЯ І ПРО НАРІКАННЯ ІМЕН ТВАРИНАМ. Мовлено Адамом Першим

Дорогі Друзі, дорогі Співстворіння, дорогі Співсавці!

У День Творіння п'ять років тому цей наш Сад на Даху Райскелі був спеченим на сонці пустирем, оточеним гнійниками міських нетрів і лігвами нечестивості, та зараз розцвів, мов троянда.

Покриваючи такі порожні дахи зеленню, ми вносимо бодай незначний внесок у порятунок Творіння Божого від розкладу та безпліддя, що нас оточують, і живимося завдяки цьому незабрудненою їжею. Дехто назвав би наші зусилля марними, але коли б усі наслідували наш приклад, яка зміна настала б на любій нашій Планеті! Перед нами ще багато тяжкої праці, та не бійтеся, Друзі мої, бо ми безстрашно йтимемо вперед.

Я радий, що ніхто з нас не забув капелюха від сонця.

Звернімо тепер наші думки на нашу щорічну Відправу Дня Творіння.

Звернені до Людей Божі Слова описують Творіння у категоріях, зрозумілих людям минулого. Не йдеться там про галактики чи гени, бо це лише посіяло б у їхніх думках велике сум'яття! Та чи ми через це мусимо прийняти як науковий факт розповідь, що світ створено впродовж шести днів, знехтувавши результатами спостережень? Бога не можна обмежити буквальною та матеріалістичною інтерпретацією або ж міряти Людськими мірками, бо Його дні – це еони, а тисячоліття наших часів для Нього мов один вечір. На відміну від інших віровчень, ми ніколи не вважали, що затаювання від дітей геології слугує вищій меті.

Пам'ятайте перші речення цих Людських Слів Божих: «А земля була пуста й порожня, і темрява була над безоднею... І сказав Бог: “Хай станеться світло! І сталося світло”»[2 - Книга Буття, 2. (Тут і далі уривки зі Святого Письма подано у перекладі І. Огієнка, якщо не зазначено інше. Прим. перекл.)]. Наука називає цю мить «Великим Вибухом», наче йдеться про сексуальну оргію. Проте обидва описи збігаються за своєю суттю: Темрява, а тоді, в одну мить, Світло. Та, безперечно, Творіння триває, бо хіба ж не постають щомиті нові зірки? Друзі мої, Дні Божі не йдуть один за одним; вони відбуваються паралельно, перший із третім, четвертий із шостим. Як нам сказано: «Посилаєш Ти духа Свого, вони творяться, і Ти відновлюєш обличчя землі»[3 - Псалми, 104:30.].

Сказано нам, що п'ятого дня Божого Трудю во`ди вироїли Створіння – риб великих і всіляку душу живу плазуючу, а шостого дня зродила земля живу душу, за родом її, і заселено суходіл Тваринами, Рослинами й Деревами, і всі благословенні були, і наказано їм розмножуватися. І врешті створено Адама, себто Людство. Згідно з Наукою, це та сама послідовність, у якій види фактично постали на Планеті, з Людиною наприкінці. Більш-менш у такому порядку. Чи достатньо близько до нього.

Що ж діялося далі? Бог «усю звірину до Адама привів, щоб побачити, як він їх назве»[4 - Книга Буття, 19.]. Та чого ж Бог не знав уже, які імена вибере Адам? Відповідь може бути тільки така, що Бог дав Адамові вільну волю, і тому він спроможний робити речі, які Сам Господь не може передбачити. Подумайте про це, коли наступного разу спокушатиме вас м'ясоїдіння чи матеріальний достаток. Навіть Бог не завжди може знати, що ви вчините далі!

Щоб спонукати Тварин зібратися, Бог мусив безпосередньо звернутися до них, але яку ж мову Він використав? Не була то гебрейська, Друзі мої. Не латинська чи грецька, не англійська, французька, іспанська, арабська чи китайська. Ні. Він покликав Тварин їхньою власною мовою. До Оленя звернувся по-оленячому, до Павука по-павучому, до Слона заговорив він мовою слонячою, до Блохи блошиною, до Стоноги озвався по-стоножому, а

до мурашки по-мурашиному. Так мусило бути.

А для самого Адама Імена Тварин були першими промовленими словами – першою миттю Людської мови. У цю космічну мить Адам здобув свою Людську душу. Називання – це, – так ми сподіваємося, – вітання, прикликання до себе інших. Уявімо собі Адама, що вигукує Імена Тварин з любов'ю і радістю, немовби прагнучи сказати: «Ось і ти, моя найдорожча! Ласкаво просимо!» Тож першим діянням Адама щодо Тварин був вияв любовної доброти і поріднення, бо Людина до свого падіння не була ще м'ясоїдною. Тварини знали це і не тікали. Так мусило бути того неповторного Дня – Дня мирної зустрічі, коли Людина обійняла кожну живу істоту на Землі.

Як же багато ми втратили, любі Співсавці та Співсмертні! Як же багато свавільно знищили! Як же багато мусимо відновити і в нас самих!

Час Називання ще не закінчився, Друзі мої. З Його погляду ми, можливо, досі живемо у шостому дні. Уявіть під час своїх Медитацій, що вас ніжно погойдує ця захисна мить. Простягніть руку до цих лагідних очей, що дивляться на вас із такою довірою, – довірою, яку ще не порушили кровопролиття, жажерливість, пиха та зневага.

Промовмо їхні Імена.

Заспіваймо.

Коли перший подих зробив Адам

Коли перший подих зробив Адам
У цьому краю величнім,
Зі Звіром і Птахом від легко ладнав
І бачив Боже обличчя.

Всім дав імена – адже людський Дух
Проявний у мові сродній.
Усіх у Спільноту покликав Бог —
І не злякалось жодне.

Грались, співали, літали вони,
Радів ненастанно кожен —
І їхнє буяння гімном було
Великій Творчості Божій.

О, як же змаліла у наші часи
Творіння жага предивна,
Бо давню Спільноту звела на пси
Безжальна і хтива Людина.

О милі Створіння, чи зможем сповна
Вернутись на шлях Любові?
У наших Серцях вам дамо Імена
Й назвемо вас Друзями знову.

З Усного Пісенника Божих Садівників

3. Тобі. День подокарпових[5 - Родина хвойних рослин (Podocarpaceae).]

Рік двадцять п'ятий

Світанок – це злам ночі й дня. Тобі обертає це слово так і сяк: злам, перелам, переламаний. Що ламає світанок? Ніч? Чи сонце, переділене надвое лінією горизонту, тріснуте навпіл, немов яйце, з якого витікає світло?

Вона здійсмає бінокль. Деревя на вигляд такі само невинні, як завжди, але їй здається, що хтось за нею стежить – наче найнепорушніший камінь чи пенюк може її відчути і бути до неї неприхильним.

Такі наслідки ізоляції. Вона вправлялася в цьому під час Чувань та Реколекцій Божих Садівників. Плаває оранжевий трикутник, цвіркуни розмовляють, обплетені рослинністю колони звиваються, очі між листям. Та як відрізнити ілюзії від дійсності?

Сонце вже повністю зійшло – менше, тепліше. Тобі спускається з даху, з голови до п'ят закутавшись у рожеву накидку, збрикується спреєм «СуперД» від комах, поправляє капелюх від сонця – рожевий, із широкими крисами. Тоді відмикає передні двері й виходить, щоб зайнятися городом. Там вирощували органічні салати для клієнток спа-кафе: гарніри, екзотичну сплайс-городину, зілля для трав'яного чаю. Натягнута зверху сітка має захистити рослини від птахів, а дротяна огорожа – від зелених кроликів, которисей і енунсів, що можуть примандрувати з парку. До Потопу їх було тут небагато, але вони напрочуд швидко розмножилися.

Вона розраховує на цей город – її запаси закінчуються. Тобі роками переховувала те, що вважала достатнім на випадок такої ситуації, але недооцінила її серйозність – сойбіти та сойдини вже вичерпуються. На щастя, городня рослинність розвивається на славу: на курчорощку з'явилися стручки, бобанаси покрилися цвітом, поліягідні кущі всипані маленькими коричневими кульками різних форм та розмірів. Тобі збирає шпинат, стріпує з нього люмінесцентних зелених жуків і розтоптує їх. Тоді, відчувши докори сумління, пальцем робить для них могилку і вголос просить пробачення, щоб звільнити душу. Хоча ніхто за нею не стежить, непросто відмовитися від усталених звичок.

Переселяє кількох равликів і слимаків, вириває кілька бур'янів, але не чіпає портулак: пізніше можна приготувати його на парі. На тендітних листочках моркви знаходить двох яскраво-синіх гусениць метелика кудзу. Їх створено, щоб тримати під біоконтролем інвазивну пуерарію-кудзу, та, схоже, городина смакує їм більше.

У жартівливому пориві, такому частому в перші роки генного сплайсингу, проєктант наділив їх спереду дитячими личками з великими очима та веселими усмішками, тому їх надзвичайно важко вбивати. Тобі знімає кудзу з моркви – їхні щелепи під милими личками жадібно працюють, – піднімає край сітки і викидає їх за огорожу. Не сумнівається, що вони повернуться.

Ідучи до будинку, знаходить біля доріжки хвіст собаки, схоже, ірландського сетера. Довге хутро у реп'яхах і гілочках. Його, мабуть, упустив гриф, вони завжди щось упускають. Тобі намагається не думати про інші речі, які вони впускали у перші тижні після Потопу. Найгіршими були пальці.

Її руки стають грубішими – твердими та коричневими, наче коріння. Вона надто багато порпається в землі.

4. Тобі. День Святого Башира Алуза

Рік двадцять п'ятий

Тобі купається рано-вранці, коли сонце ще не надто гаряче. Тримає на даху кілька відер і мисок для збирання дощівки під час пообідньої бурі: спа має власну криницю, але система сонячних батарей поламана, тож помпи не працюють. Пере теж на даху, мокрі речі розвішує сохнути на лавах. Мильною водою споліскує туалет.

Милиться сама – мила ще досить, усе воно рожеве, – протирається губкою. «Мое тіло зменшується, – думає вона. Я всихаю, морщуся. Невдовзі від мене тільки й зостанеться, що задирки при нігтях». Хоча вона завжди була худорлявою. «О Тобіято, – говорили зазвичай клієнтки, – якби ж мені твою фігуру!»

Витирається, вдягає рожевий халат. На ньому бейджик «Мелоді». Бейджики вже не потрібні, немає нікого, хто міг би їх читати, тож вона почала носити халати інших: Аніти, Квінтани, Рен, Кармель, Симфоні. Ці дівчата були такими веселими, такими життєрадісними. Але не Рен – Рен була сумною. Та Рен пішла звідси раніше.

Потім, коли почалися проблеми, пішли всі. Пішли додому, аби бути зі своїми сім'ями, вірили, що любов може їх урятувати. «Ідіть сміливо, я все позачиняю», – говорила їм Тобі. І зачинила, але сама залилася всередині.

Міє довге темне волосся, скручує його в мокрий пучок. Слід уже обстригтися. Пучок товстий, з ним спекотно. Ще й пахне бараниною.

Просушуючи волосся, чує дивний звук. Обережно підходить до балюстради даху. Довкола плавального басейну круяться три свині – дві льохі і кабан. Ранкове проміння освітлює їхні пухкі сіро-рожеві форми; виблискують, наче борці. Здаються надто великими і цибулястими для нормальних. Вона вже й раніше бачила таких свиней на лужку, але досі вони так близько не підходили. Мабуть, утікачі з якоїсь експериментальної ферми чи чогось схожого.

Стоять групою біля мілкішого краю басейну, вдивляються в нього наче в задумі, їхні рила посмикуються. Може, нюхають мертвого енунса, що плаває на поверхні брудної води. Спробують його витягти? Тихо перерохаються, тоді відступають: навіть для них це надто гнила пожива. Ще трохи затримуються, щоб нюхнути востаннє, і трюхикають за ріг будинку.

Тобі стежить за ними, йдучи слідом уздовж балюстради. Знайшли городню сітку, заглядають досередини. Одне починає рити. Прокопують собі тунель.

– Ану марш! – гукає їм Тобі.

Вони байдуже дивляться на неї.

Вона спускається сходами так швидко, як може, щоб не послизнутися. Ідіотка! Мала б завжди носити при собі рушницю. Хапає її з-перед ліжка, знову біжить на дах. Тримає одну зі свиней на мушці – це кабан, легка мішень, він стоїть боком, – але тоді починає вагатися. Це Божі Створіння. «Ніколи не вбивай без поважної причини», – казав був Адам Перший.

– Попереджаю вас! – гукає вона. На диво, вони, схоже, розуміють. Видно, бачили вже зброю – струмелет, паралізатор. Тривожно пищать, тоді обертаються й тікають.

Подолали вже чверть дороги через лужок, коли Тобі втямила, що вони повернуться. Вночі підкопаються під огорожею і миттю дочиста переріють город, поклавши край її стратегічним харчовим запасам. Вона змушена застрелити їх, це самозахист. Натискає на курок, промахується, стріляє ще раз. Кабан падає. Льохи біжать далі. Тільки діставшись до краю лісу, озираються. Тоді зливаються з листям і зникають.

У Тобі тремтять руки. «Ти здмухнула життя, – каже вона собі. – Ти діяла необдумано й у гніві. Мусиш відчувати провину». Натомість їй хочеться вийти з кухонним ножом і відпиляти шмат шинки. Приєднавшись до Садівників, вона дала обітницю веганства, але зараз перспектива канапки з беконом є великою спокусою. Та все ж Тобі опирається цій думці. Тваринний білок можна споживати лише у крайньому разі.

Бурмоче стандартні у Садівників слова вибачення, хоча й не відчувається як під час вибачення. Не зовсім так.

Їй слід повправлятися у стрільбі. У кабана влучила не відразу, льохам дала втекти – це нікуди не годиться.

Останніми тижнями вона занедбала рушницю. Тепер присягається, що носитиме її із собою всюди – навіть на дах, щоб скупатися, навіть до туалету. Навіть до городу. Особливо до городу. Свині розумні, пам'ятатимуть про неї, не забудуть її. Має вона зачиняти двері, виходячи? А якщо доведеться швидко бігти назад, до спа-будівлі? Та якщо залишити двері відчиненими, хтось може туди прослизнути, доки вона працюватиме в саду, і чекатиме на неї всередині.

Вона мусить обмірковувати кожен аспект. «Арарат без стіни – Арарат без ціни», як співали діти Садівників. «Як захисту зі стін не мати, не вдасться їх добудувати». Садівники обожнювали свої повчальні віршики.

5

Тобі подалася на пошуки рушниці через кілька днів після перших спалахів хвороби. Було це ввечері, коли дівчата втекли з «НооваТи», покинувши свої рожеві халати.

Це не була звичайна пандемія, яку можна зупинити після кількох тисяч смертей, а тоді

знищити збудника біотехнологіями та хлоркою. Це був Безводний Потоп, про наближення якого так часто попереджали Садівники. Мав усі ознаки: летів у повітрі, мов на крилах, випалював міста, наче вогонь, гнав навсібіч заражені натовпи, породжував терор і різню. Всюди гасло світло, новини виходили вряди-годи – системи розвалювалися, коли гинули їхні працівники. Це скидалося на тотальну катастрофу, всесвітній брекдаун, тож їй потрібна була рушниця.

Рушниці були заборонені. Якби ще тиждень тому когось упіймали на цьому, наслідки були б фатальними, та тепер усі заборони нічого не важили.

Мандрівка була небезпечною. Їй доведеться пішки дійти до свого старого плебія (жоден транспорт уже не їздив) і розшукати убогий малий будиночок на два поверхи, який так недовго належав її батькам. Тоді викопати сховану там рушницю, сподіваючись, що ніхто цього не побачить.

Далека дорога не була проблемою – Тобі тримала себе у формі. Небезпечними були інші люди. Якщо вірити уривчастим повідомленням, які ще надходили їй на телефон, заворушення були повсюди.

Вона покинула спа у сутінках, зачинивши за собою двері. Перетнула широкі травники, повернула до північного виходу. Пішла лісовою стежкою, якою зазвичай прогулювалися клієнтки. Там вона буде менш помітною. Обабіч стежки досі світилося кілька ліхтарів. Нікого не зустріла, тільки зелений кролик стрибнув у кущі, а которись перебіг дорогу, блиснувши на неї очима.

В'їзні ворота були прочинені. Вона обережно прослизнула крізь них, майже очікуючи, що хтось її покличе. Тоді рушила через Парк Спадкоємства. Повз неї пробігали люди, поодинокі чи групами. Намагалися вибратися з міста, сподіваючись, що їм удасться перетнути розлогий плебурб і знайти притулок на селі. Чути було кашель, дитячий плач. Вона ледь не перечепилася через якесь тіло на землі.

Доки дісталася до краю Парку, геть стемніло. Переходила вздовж межі від дерева до дерева, тримаючись тіні. Бульвар був ущент заповнений автівками, вантажівками, сонцебайками та бусами. Водії сигналили і кричали. Деякі машини перевернулися й горіли. У крамницях повним ходом ішов грабунок. Хоч куди глянь, жодного КорпБеКошника. Либонь, дезертирували першими, сховалися за стінами своїх корпоративних твердинь, рятуючи власні шкури. Тобі сподівалася, що вони прихопили із собою смертоносний вірус.

Звідкись долинали постріли. «Отже, задні дворики вже розкопано», – подумала Тобі. Її рушниця не єдина.

Далі по вулиці височіла барикада зі збитих до купи автівок. У неї були захисники, озброєні – чим саме? Наскільки Тобі могла розгледіти, використовували металеві труби. Натовп

несамовито кричав до них, жбурляючи цеглу й каміння: люди хотіли здолати перепону, хотіли втекти з міста. А якою була мета барикадників? Поза сумнівом, грабунок. Гвалтування, гроші та інші непотрібні речі.

Адам Перший, бувало, говорив: «Коли здіймуться Безводні Води, люди намагатимуться порятуватися від Потопу. Хапатимуться за кожну соломинку. Друзі мої, стережіться, щоб не стати такою соломинкою, бо якщо за вас ухопляться, якщо навіть торкнуться вас – потонете».

Тобі завернула від барикади – мусила якось її обійти. Знову сховалася в темряві, прокрадалася між листяними деревами, огинаючи Парк. Цього разу дісталася до відкритого простору, де Садівники влаштовували свій ринок. Там стояв глинобитний будиночок, у якому колись гралися діти. Тобі сховалася за ним, чекаючи якоїсь події, що привернула б до себе загальну увагу. Довго чекати не довелося: гримнув вибух, усі голови повернулися в його бік, а вона тим часом перетнула площу. «Не слід бігти, – навчав її Зеб. – Хто бігцем тікає, швидко пропадає».

На бічних вулицях було повно людей, вона виверталася так і сяк, щоб їх уникати. Мала на собі хірургічні рукавиці, куленепробивний бронежилет, зроблений із шовку сплайсу павукокози, винесений рік тому зі сторожового приміщення «НооваТи», і чорна носова маска конічної форми. Забрала з городнього сараю лопату й лом – те і те могло бути смертоносним знаряддям, якщо вживати їх рішуче. У кишені ховала балончик спрею для волосся «НооваТи Повний Блиск». Ефективна зброя, якщо вцілити в очі. Вона багато чого навчилася від Зеба на заняттях з «обмеження міського кровопролиття». На думку Зеба, насамперед варто було дбати про обмеження власного кровопролиття.

Тобі повернула на північний схід, перетнула елітний Папоротевий Схил, а тоді Велику Скриню, забудовану малими незугарними домами. Прослизала найвужчими вуличками, погано освітленими і малолюдними. Її проминуло кілька осіб, цілковито зайнятих власними історіями. Двое підлітків зупинилися, наче збираючись напасти, та вона закашлялася, прохрипіла: «Допоможіть!» – і вони рвонули геть.

Близько півночі, кілька разів помилившись на поворотах (усі вулиці у Великій Скрині на вигляд були однакові), Тобі дісталася до колишнього дому своїх батьків. Там не світилося, двері гаража були відчинені, шибка фронтального вікна вибита, тож вона вирішила, що всередині нікого немає. Теперішні мешканці мертві або перебралися деінде. Такий само вигляд мав сусідній дім, у всьому схожий на батьківський, той, де закопано рушницю.

Якусь мить вона стояла, заспокоюючись і прислухаючись до пульсування крові у вухах: катуш, катуш, катуш. Або рушниця й досі там, або її немає. Якщо вона там, Тобі матиме рушницю. Якщо ні, то не матиме. Нічого панікувати.

Вона відкрила хвіртку сусідського саду крадькома, мов злодій. Темрява, жодного руху. Пахощі нічних квітів: лілії, тютюну. З ними змішується запах диму – за кілька кварталів звідси щось горить, вона бачить заграву. Метелик кудзу мазнув крилом їй по обличчі.

Вона підсунула лом під кам'яну плиту, підважила, вхопилася за край і вивернула камінь. Тоді ще і ще один. Три кам'яні плити. Потім узялася за лопату.

Серце закалатало, раз і ще раз.

Рушниця на місці.

«Не плач, – наказала вона собі. – Просто розріж пластик, забери рушницю й патрони і забирайся звідси».

Повернення до «НооваТи» зайняло три дні – довелося оминати місця найгірших заворушень. На зовнішніх сходах були сліди заболочених ніг, але ніхто не вломився досередини.

6

Рушниця була примітивною зброєю – «Ругер 44/99 Дірфілд». Налезала її батькові. Він навчив Тобі стріляти, коли їй було дванадцять, за часів, що тепер здаються мухоморними видіннями у Технокологі. «Цілься в центр тіла, – говорив він. – Не гай часу на голову». Казав, що має на увазі тільки звірів.

Місцевість, де вони мешкали, була напівсільською, доки місто не розрослося і не докотилося й до цього клаптика. Їхній білий каркасний будиночок оточувало десять акрів дерев, там жили білочки і перші зелені кролики. Але не енунси, тих іще не створили. Багато оленів, вони заходили на город її матері. Двох Тобі застрелила і допомагала їх білувати; досі пам'ятає запах і слизькість оленячих нутрощів. Вони їли тушковану оленину, а на кістках мати варила суп. Та переважно Тобі з батьком стріляли по консервних бляшанках і пацюках на смітнику – тоді там ще був смітник. Вона багато вправлялася, і це тішило тата. «Чудовий постріл, друзяко», – говорив він.

Чи хотів він сина? Можливо. Казав, що кожен мусить знати, як стріляти. Його покоління вірило, що коли виникають проблеми, досить когось застрелити і все налагоджується.

Тоді КорпБеКошники оголосили вогнепальну зброю незаконною, начебто заради громадської безпеки, зарезервувавши щойно винайдені струмелети для себе. Зненацька люди офіційно стали беззбройними. Батько закопав рушницю і запас патронів під купою старих парканних штахетів і показав схованку Тобі – на випадок, якби їй знадобилася зброя. КорпБеКошники могли знайти рушницю за допомогою металодетектора, – ходив поголос, що такі пошуки велися, – та всього не обшукаєш, а її батько був з їхньої точки зору нешкідливим. Продавав системи кліматизації. Дрібнота.

Тоді їхню землю зажагнув купити забудовник-девелопер. Давав добру ціну, але батько відмовився продавати. Казав, що йому подобається жити там, де він є. Так само вважала матір Тобі, яка в сусідній торговій ділянці мала крамничку БАДів – франшизу «ЗдороВайзера». Вони відхилили другу пропозицію, потім третю. «Ми оббудуємо вас зусібіч», – хвалився девелопер. Батько Тобі відповів, що йому це не вадить. На той момент це вже стало справою принципу.

«Гадав, що світ досі такий, як п'ятдесят літ тому, – думає Тобі. – Не варто було йому так упиратися. КорпБеКорп уже тоді консолідував свою владу. Починали як приватна фірма, що надавала охорону Корпораціям, але пізніше перебрали на себе функції місцевої поліції, коли та розпалася через брак фінансування. Спершу людям це подобалося, бо тепер за порядок платили Корпорації. Та невдовзі КорпБеКорп розкинув свої мацаки повсюди. Батько мав би поступитися».

Спершу він втратив роботу у кліматизаційній фірмі. Знайшов іншу, в торгівлі термовікнами, але там платили менше. Тоді мати Тобі занедужала на дивну хворобу. Не могла втямити, як це могло статися. Вона ж завжди дбала про своє здоров'я: займалася на тренажерах, їла багато зелені, щодня приймала ЗдороВайзерські БАДи «ВіталВіт для вашої сили». Як і всі оператори франшизи, діставала БАДи за спеціальними умовами – клієнтський набір, нічим не гірший за призначений для вищого керівництва «ЗдороВайзера».

Матір стала приймати ще більше БАДів, та й далі слабшала. Їй часто паморочилося в голові, вона швидко худла. Здавалося, її тіло звернулося проти себе самого. Жоден лікар не міг поставити діагноз, хоча клініки Корпорації «ЗдороВайзер» зробили силу-силенну аналізів. Зацікавилися матір'ю як вірною споживачкою їхніх продуктів. Налагодили для неї спеціальний догляд з власними лікарями. Та це було безплатно, і навіть зі знижкою для членів «ЗдороВайзерської Родини» кошти виявилися значними. Оскільки хворобу не було встановлено, страхова компанія відмовилася оплатити рахунки за скромним медичним полісом її батьків. А на покриття з громадських фондів могли розраховувати лише ті, хто геть не мав гроша за душею.

«Не те щоб хтось хотів потрапити до однієї з цих громадських помийниць», – подумала

Тобі. Усе їхнє лікування зводилося до того, що тобі оглянуть язика, докинуть кілька мікробів та вірусів, яких у тебе ще не було, і відправлять додому.

Батько Тобі взяв другий іпотечний кредит і витратив гроші на лікарів, ліки, найнятих медсестер і шпиталі. Та мати далі чахла.

Тоді батькові довелося продати їхній білий каркасний будиночок за ціною, значно нижчою за ту, яку їм пропонували спершу. Через день після продажу місце розрівняли бульдозерами. Батько купив інший дім, маленький, двоповерховий, у новій дільниці, прозваній Великою Скринею. Назва походила від того, що Скриню обступила ціла флотилія мегамаркетів. Батько викопав рушницю з-під штахетів, контрабандою проніс до їхнього нового будинку і закопав, цього разу під кам'яними плитами на порожньому подвір'ячку за домом.

Потім він втратив роботу у торгівлі термовікнами – надто часто брав вихідні через хворобу дружини. Довелося продати сонцекар. Тоді одні за одними зникли меблі, хоч батько небагато за них виручив. «Люди нюхом відчують скруту, – сказав він Тобі. – Використовують це».

Ця розмова відбулася по телефону, бо Тобі, попри брак у сім'ї коштів, потрапила до коледжу. Отримала скромну студентську стипендію в Академії Марти Грем, а ще й підробляла офіціанткою у студентському кафе. Хотіла повернутися додому і допомагати доглядати матір. Її на той час уже відправили зі шпиталю, і вона спала на софі на першому поверсі, бо не могла піднятися сходами. Але батько сказав «ні». Тобі повинна залишитися в коледжі. Однаково вона нічого не зможе вдіяти.

Урешті навіть поганенький будиночок на Великій Скрині довелося виставити на продаж. Табличку з оголошенням було встановлено на травнику, Тобі побачила її, приїхавши додому на похорон матері. Батько до того часу перетворився на руїну – приниження, біль і поразка з'їли його.

Похорон матері був коротким і сумним. По всьому Тобі з батьком сіли у розграбованій кухні. Випили на спілку упаковку пива – Тобі два, батько чотири. А коли Тобі пішла спати, батько зайшов до порожнього гаража, вклав до рота «Ругера» і натиснув на курок.

Тобі почула постріл. Відразу зрозуміла, що це. Бачила рушницю, що стояла за кухонними дверима. Батько мусив викопати її з якоїсь причини, та вона не могла собі й уявити тієї причини.

Не мала сил постати перед тим, що їй довелося б побачити в гаражі. Лежала в ліжку, намагаючись зазирнути в майбутнє. Що робити? Звернутися до якоїсь влади – та хоч лікаря чи швидкої допомоги, – знайдуть вогнепальну рану, зажадають, щоб вона віддала рушницю, а Тобі матиме клопіт як донька правопорушника, що зберігав заборонену зброю. І це ще найменший клопіт. Її могли звинуватити у вбивстві.

Коли минув час, що здався їй годинами, змусила себе встати. У гаражі намагалася не дивитися надто пильно. Загорнула те, що зосталося від батька, в покривало, а тоді запакувала у важкі пластикові мішки для сміття, заклеїла липкою стрічкою і закопала під кам'яними плитами. Почувалася жакливо, роблячи це, але він зрозумів би. Був людиною практичною, та під цим приховувалася сентиментальність. Електрознаряддя у майстерні, троянди на день народження. Був би тільки практичним, вступив би до шпиталю з паперами на розлучення, як чинило багато чоловіків, коли їхніх дружин вражало щось виснажливе і дороге. Якби розлучився з матір'ю, її викинули б на вулицю. Але він залишився би платоспроможним. Натомість витратив усі їхні гроші.

Тобі, як і вся її сім'я, не була ревною прихильницею жодної стандартної релігії. Вони ходили до місцевої церкви, бо так робили всі сусіди, а коли б чинили інакше, то це б зашкодило бізнесу. Але чула, як її батько говорив – у приватній обстановці та після кількох дрінків, – що за амвонами надто багато шахраїв, а на лавках надто багато обдурених. А все-таки Тобі прошепотіла над кам'яними плитами коротку молитву: «Прах до праху». Тоді засипала щілини піском, розрівняла його.

Знову загорнула рушницю у пластик і закопала під кам'яними плитами сусіднього дому, який здавався порожнім: вікна темні, автівки не видно. Може, давніших власників виселили за борги. Скориставшись з нагоди, перейшла на сусідське подвір'я. Якби закопала рушницю поруч із батьком, а земля над його тілом просіла, подвір'я перекопали б і зброю знайшли б. А краще рушниці залишатися де є. «Ніколи не знаєш, – казав батько, – коли вона тобі знадобиться». І слушно. Ніколи не знаєш.

Можливо, один чи двоє сусідів бачили, як вона копала напотемки, та не думала, що вони її викажуть. Навіщо їм притягувати блискавку так близько до власних дворів, де, ймовірно, теж закопана зброя?

Тобі полила зі шлангу гаражну підлогу, змиваючи кров, сама прийняла душ. Тоді повернулася до ліжка. Лежала у темряві, сподівалася, що заплаче, але не відчувала нічого, крім холоду. Хоча було зовсім не холодно.

Не могла продати дім. Якби сповістила, що стала тепер його власницею, бо батько помер, на її голову звалилася б ціла купа сміття. Наприклад, де труп і як він зробився трупом? Тож уранці, з'ївши простенький сніданок, поклала посуд у раковину і вийшла з дому. Не взяла

навіть валізи. Що їй було класти туди?

Скидалося на те, що КорпБеКорп не клопотатиметься її пошуками. Їм це не потрібно, будинок і без того перейде у власність одного з корпоративних банків. Якщо зникнення Тобі когось зацікавить, наприклад, її коледж, – де вона, чи не хвора, чи не трапився з нею нещасливий випадок, – КорпБеКорп поширить чутки, ніби її бачили з якимсь мандрівним сутенером, що шукав новобранок. Цього слід було сподіватися. Що іще залишається такий, як вона – молодій жінці у скруті, ні грошей, ні відомих родинних зв'язків, ні заощаджень на чорний день, ні довірчого чи резервного фонду? Люди киватимуть. Шкода, та що зробиш? Вона принаймні має якусь цінність на продаж, себто свій молодий задок, тож не помре голодною смертю і нікого не мучитимуть докори сумління. КорпБеКорп завжди замінював дії поголосом, якщо дії потребували витрат. Адже головне – фінансовий результат.

Стосовно ж її батька всі вважатимуть, що він змінив прізвище і зник в одному з найубогіших плебілів. Зможе не платити за похорон дружини, на який не мав коштів. Таке траплялося постійно.

7

Наступний період був для Тобі недобрим. Хоча вона приховала сліди і їй вдалося зникнути, все ж залишалася можливість, що КорпБеКорп шукатиме її, аби стягти батькові борги. Не грошима, бо їх у неї нема, та ходили чутки про жінок, яких за борги робили секс-працівницями. Якщо вже вона мусить заробляти на життя, лежачи на спині, то воліла би принаймні залишати виручку собі.

Спалила свою посвідку і не мала грошей на нову особистість – навіть дешеву, без упорскування ДНК чи зміни кольору шкіри, – тож не могла знайти легальної роботи (такі переважно контролювали Корпорації). Та якщо зануритися глибоко – туди, де імена зникають, а всі історії вигадані, – КорпБеКорп тобою не перейматиметься.

Винайняла крихітну кімнатку – в неї ще залишалися заощадження з кафе. Власна кімната, що убезпечувала її скромне майно від можливих злодійкуватих співмешканців, тулилася на верхньому поверсі торгового дому, справжньої пастки у випадку пожежі, в одному з найгірших плебілів. Він звався Вербовим Помістям, хоча місцеві мешканці називали його Стічною Лагуною, бо туди справді стікало багато лайна. Лазничку Тобі ділила із шістьма нелегальними мігрантами з Таїланду, дуже тихими. Подейкували, ніби КорпБеКорп вирішив, що депортація нелегальних мігрантів надто дорога, тож удався до методу фермерів, які знайшли у стаді хвору корову. Застрелити, закопати, заткнути.

Поверхом нижче розташовувалося дороге кравецьке ательє «Випорток», де шили верхній одяг зі шкур вимираючих видів. Офіційно там продавали костюми на Гелловін – це щоб ошукати екстремістів із лав борців за права тварин. А в задніх кімнатах виправляли шкури. Смердючи випари здіймалися у вентиляційну систему. Хоча Тобі намагалася заткнути вентиляційний отвір подушкою, в її комірчині нестерпно смерділо хімікаліями та згірклим жиром. Часом до неї долиняло ревіння і бекання: тварин убивали на місці, бо клієнти не хотіли, щоб їм замість орикса підсунули цапа, а замість росомахи – перефарбованого вовка. Хотіли пишатися по-чесному.

Оббіловані туші продавали мережі ресторанів для гурманів «Шляхетна кров». У загальнодоступних обідніх залах подавали стейки, ягнятину, дичину та буйволятину – сертифіковане м'ясо здорових тварин, тож можна було готувати його з кров'ю, звідси й назва. Але в закритих банкетних кімнатах (допуск за посвідченням клубу, викидало при вході) можна було їсти м'ясо вимираючих видів. Прибуток величезний: одна пляшка вина на тигрових кістках коштувала як діамантове намисто.

Технічно ця торгівля була незаконною (ї загрожувала високими штрафами), та надто вже прибутковою. Сусіди все знали, але мали власні клопоти, і кому розповіси таке без ризику? Кишені у кишнях, і в кожній рука КорпБеКорпу...

Тобі знайшла роботу хутринки – дешева щоденна праця, посвідка не потрібна. Хутринки працювали у торгових центрах вищого розряду та на вулицях із бутиками – комбінезон зі штучного хутра, картонна голова, на шиї рекламна табличка. Просто ходи собі. Але всередині хутра парко й воґко, поле зору обмежене. Першого ж тижня вона пережила три напади фетишистів. Збивали її з ніг, обертали велику голову так, що вона нічого не бачила, і терлися тазом об її хутро, видаючи при цьому дивні звуки, найупізнаванішим із яких було нявчання. Це не було зґвалтуванням – вони не торкалися жодної частини її тіла, – але відчуття огидне. Неприємно було й перевдягатися на ведмедів, тигрів, левів та інших тварин, передсмертні крики яких вона чула з нижнього поверху. Тож покинула це заняття.

Тоді заробила швидкі гроші, продавши волосся. Пізніше було виведено овець рулосної породи, їхнє руно захопило ринок, але це сталося через кілька років. Ще існували торговці скальпами, вони купували у кого завгодно, не питаючи зайвого. Вона мала тоді довге волосся, середньокаштанове. Не найкращий варіант, торговці воліли білявого, а все ж Тобі виручила пристойну суму.

Коли гроші за волосся закінчилися, продавала на чорному ринку свої яйцеклітини. Молоді жінки могли отримати силу грошви, ставши донорами для пар, неспроможних сплатити належного хабаря або ж справді настільки непридатних, що жоден чиновник не продав би їм батьківської ліцензії. Та вона лише двічі змогла проробити яечну маніпуляцію, бо за другим разом голка для екстракції виявилася зараженою. Тоді торговці яйцеклітинами ще

платили за лікування, коли щось ішло не так, а все ж Тобі довелося вичухуватися цілий місяць. Коли спробувала втретє, їй сказали, що виникли ускладнення, тож вона ніколи більше не зможе бути донором яйцеклітин і, схоже, не матиме власних дітей.

Досі Тобі не знала, чи взагалі хоче дітей. У «Марті Грем» вона мала хлопця, який часто заводив мову про подружжя та сім'ю (звався Стеном), але Тобі відповідала, що вони надто молоді й убогі, щоб думати про таке. Вона вивчала Холістичне Зцілювання чи, по-студентському, Лосьйони й Еліксири, а Стен займався на Проблематиці й Плануванні Креативних Активів Четвертого Порядку і мав добру успішність. Походив із небагатої сім'ї, а то б не опинився у третьорядному закладі типу «Марти Грем», але був честолюбним і прагнув досягти процвітання. У їхні спокійніші вечори Тобі натирала його квітковими і трав'яними екстрактами, тоді наставляв сеанс хрумкого сексу з ботанічно-аптечними запахами, далі душ і попкорн, без солі та масла.

Та коли її сім'я стрімко пішла на дно, Тобі зрозуміла, що не може дозволити собі Стена. Ще зрозуміла, що в коледжі їй залишилися лічені дні. Тож розірвала контакт. Навіть не відповідала на його докірливі смс-ки, бо в їхнього зв'язку не було майбутнього: він хотів шлюб між двома професіоналами, а вона зійшла з дистанції. «Краще виплакати раніше, ніж пізніше», – сказала вона собі.

А все-таки скидалося на те, що Тобі, хай там як, хотіла дітей, бо коли їй сказали про випадкову стерилізацію, відчула, наче з неї випливає все світло.

Після цієї звістки вона витратила всі донорські заробітки на те, щоб влаштувати собі наркотичну відпустку від дійсності. Та, щоранку прокидаючись з іншим чоловіком, якого ніколи досі не бачила, швидко збайдужіла до таких розваг. Надто ж коли виявила, що ці чоловіки мають звичай цупити в неї отримані на решту дрібняки. Коли таке трапилося вчетверте чи вп'яте, зрозуміла, що мусить вирішувати, чого вона хоче: жити чи померти? Якщо померти, то є й швидші способи. Якщо жити, то мусить жити інакше.

Завдяки одному зі своїх одностатевих партнерів, за мірками Стічної Лагуни добросердого, знайшла роботу в бізнесі, контрольованому плебмафією. У плебмафійному бізнесі ніхто не питав про посвідчення чи рекомендації. Коли хтось залазив у касу, йому просто відрубували пальці.

Тепер Тобі працювала у мережі «СекретБургер». Секрет «СекретБургера» полягав у тому, що ніхто не знав, який вид тваринного білку міститься в ньому насправді. Дівчата за прилавком носили футболки і бейсбольні кепки з написом: «“СекретБургер”! Бо Всі Люблять Секрет!» Платили мінімалку, але додавали два безкоштовні СекретБургери щоденно. Коли Тобі стала жити із Садівниками і дала обітницю веганства, вона витіснила з пам'яті спогади про ті бургери. Та, як говорив Адам Перший, голод – могутній

реорганізатор сумління. М'ясорубки не забезпечували стовідсоткової ефективності; у бургері можна було знайти котяче хутро чи шматок мишачого хвоста. А часом... чи не людський ніготь?

Це можливо. Місцеві плебмафії платили КорпБеКошникам, щоб ті дивилися на це крізь пальці. Натомість КорпБеКорп дозволяв плебмафіям викрадення і вбивства всілякої дрібноти, плантації марихуани, лабораторії креку, вуличну торгівлю наркотиками та підпільні крамнички, що були їхньою спеціалізацією. Ще вони займалися утилізацією людських останків: органи забирали на пересадку, а випатрані тіла пропускали крізь м'ясорубки «СекретБургера». Так принаймні запевняли найстрашніші чутки. За часів розквіту «СекретБургера» на пустирях знаходили дуже мало трупів.

Якщо телебачення здіймало шум, влаштувавши викриття, зване реаліті-шоу, в КорпБеКорпі влаштовували імітацію слідства. Потім справу оголошували нерозв'язною і закривали. Заради тих громадян, що й досі декларували відданість давнім ідеалам, вони підтримували імідж захисників спокою, вартових суспільної безпеки, борців із вуличною злочинністю. Це вже й тоді було комедією, але більшість людей вважали, що краще КорпБеКорп, ніж загальна анархія. Навіть Тобі так вважала.

Рік тому «СекретБургер» зайшов задалеко. КорпБеКошники закрили його, коли один із їхніх високопоставлених урядовців забрів до Стічної Лагуни, а пізніше його черевики було виявлено на ногах одного з операторів м'ясорубок у «СекретБургері». Тож якийсь час бездомні коти мали спокій уночі. Але через кілька місяців у гриль-будках знову зашкварчало м'ясо. Хто відмовить бізнесу з такими низькими коштами забезпечення?

8

Тобі втішилася, отримавши роботу в «СекретБургері»: вона зможе платити комірне, не помре від голоду. Та потім відкрила, у чому гачок.

Гачком був шеф. Мав ім'я Бланко, але дівчата зі «СекретБургера» позаочі називали його Блюванко. Ребекка Еклер, що працювала з Тобі в одній зміні, відразу ж її попередила.

— Не потрапляй йому під радар, — сказала вона. — Може, тобі вдасться, тепер він порає ту дівчину, Дору, а він зазвичай порає одну нараз. Та й ти кістлява, а він любить круглозадих. Але як накаже тобі прийти до офісу, вважай. Ревнивий, аж страх. Порве дівчину на клапті.

— А тебе кликав? — спитала Тобі. — До офісу?

– Хвалити Бога і сплюнути тричі, – відповіла Ребекка. – Я для нього надто чорна і взагалі потвора, до того ж він воліє кошенят, а не старих кішок. Може, слід тобі зморщитися, серденько. Вибий собі кілька зубів.

– Ти не потвора, – заперечила Тобі. Насправді Ребекка була на свій лад вродливою: бронзова шкіра, руде волосся, ніс єгиптянки.

– Я не про це, – пояснила Ребекка. – Зі мною краще не мати діла. Ми, човреї, такі, що ліпше нас не чіпати, хоч чорних, хоч євреїв. Я могла б наслати на нього Чорноголових Красноперок, це така зловредна компанія. А то ще й Вовків Ісаїстів. Це для нього забагато!

Тобі не мала такого надійного тилу. Коли Бланко був поблизу, опускала голову. Знала його історію від Ребекки. Працював викидайлом у «Лусках», найстильнішому клубі в Лагуні. Викидайки мали статус; дефілювали в чорних костюмах і темних окулярах, з вигляду чемні, але дужі, а жінки довкола них аж юрмилися. Та Бланко провалив справу, казала Ребекка. Порізав дівчину з «Лусок». Не якусь тимчасову чужинку, привезену контрабандою (тих різали постійно), а одну з найталановитіших, справжню зірку, танцівницю на пілоні. Не можна ж тримати такого чоловіка, що не володіє собою і партачить роботу, тож його прогнали. Ще пощастило, що мав друзів у КорпБеКорпі, а то б закінчив у збірнику вуглеводів для сміттєнафти, чи весь, чи за винятком деяких частин тіла. А так його прилаштували керувати одним із відділень «СекретБургера» у Стічній Лагуні. Для нього це велике пониження, і він дуже ображався, що має потерпати через якусь хвойду, тож ненавидів свою роботу. Та вирішив, що дівчата – це йому доплата до окладу. Мав двох дружбанів, як і він, колишніх викидайл. Були при ньому охоронцями-горилами і діставали рештки. Якщо залишалися якісь рештки.

З часів роботи викидайлом Бланко зберіг атлетичну поставу. Був прямокутним здорованем, хоча вже гладшав (як казала Ребекка, «забагато пива»). Залишив собі характеристичну ознаку викидайл: волосся на потилиці добряче вже лисої голови зав'язував кінським хвостом. А татуювань мав цілу колекцію: передпліччя обвивали змії, довкола зап'ясть – браслети з черепів, артерії та вени на тильному боці долонь вибиті так майстерно, аж здавалося, що з них здерто шкіру. На шиї витатуюваний ланцюжок із замком у формі червоного серця, що гніздилося між волоссям на грудях, помітним з-під розстебнутої сорочки. Якщо вірити чуткам, цей ланцюг обвивав спину, спускався донизу й охоплював перевернуту догори ногами жінку з головою, застромленою в його дупу.

Тобі не зводила очей з Дори, яка заступала її при грилі, коли закінчувалася зміна. Спершу та була пухенькою оптимісткою, але за останні тижні зібгалася й просіла; на білій шкірі її передпліч розквітали і блякли синці.

– Хоче тікати, – шепнула Ребекка, – але боїться. Може, і тобі варто забиратися звідси. Він на тебе поглядає.

– Нічого зі мною не станеться, – відповіла Тобі. Та вона не почувалася на «нічого не станеться», була перелякана. Але куди мала йти? Жила від виплати до виплати. Не мала грошей.

Наступного ранку Ребекка знаком підкликала Тобі.

– Дора мертва, – сказала вона. – Пробувала втекти. Я щойно це почула. Її знайшли на пустирі зі зламанною шиєю. Порізана на шматки. Кажуть, що це якийсь маніяк.

– Але це він? – спитала Тобі.

– Звісно, що він, – пирхнула Ребекка. – Вже й хвалився.

Ополудні того самого дня Бланко викликав Тобі до свого офісу. Послав із цією звісткою двох своїх дружбанів. Ішли обабіч неї, на випадок, якби їй щось стрільнуло в голову. Коли крокували так вулицею, всі голови оберталися до них. Тобі почувалася наче ведена на ешафот. Чого вона не злиняла, доки мала змогу?

Зайшли у брудні двері, сховані за збірником вуглеводів для сміттенафти. Офіс виявився малою кімнатою з письмовим столом, шафою для документів і обшмуганою шкіряною канапою. Бланко встав із обертового крісла, вищирився.

– Я тебе підвищую, худа сучко, – промовив він. – Скажи «дякую».

Тобі могла тільки шепотіти. Почувалася так, наче її душать.

– Бачиш оце серце? – спитав Бланко. Показав своє татуювання. – Воно означає, що я тебе кохаю. А тепер ти теж мене кохаєш. Так?

Тобі змусила себе кивнути.

– Розумна дівчинка, – сказав Бланко. – Йди сюди. Зніми з мене сорочку.

Татуювання на його спині було достеменно таким, як описала Ребекка: гола жінка, скута ланцюгами, голова невидима. Її довге волосся спадало вогненними хвилями.

Бланко поклав свої обдерті руки їй на шию.

– Будеш шарпатися – зламаю тебе, як суху гілку, – промовив він.

Відколи її сім'я за таких сумних обставин зійшла зі світу, відколи вона сама зникла з формального виднокола, Тобі намагалася не думати про своє давніше життя. Покрила його кригою, заморозила. Та тепер розпачливо прагнула повернутися до минулого – навіть до поганих його частин, навіть до гострої туги, – бо її теперішнє життя було тортурями. Намагалась уявити далеких батьків такими, якими вони було багато років тому, і як вони тепер стережуть її, наче духи-охоронці, але бачила тільки туман.

Пробула обранкою Бланко менше двох тижнів, але вони їй тяглися роками. Він вважав, що жінка з таким кістлявим задом, як у Тобі, мала б тішитися, що якийсь чоловік зволить вбити в неї свій молоток. А ще більше повинна тішитися з того, що він не продав її в «Луски» як тимчасову працівницю, себто тимчасово живу. Має дякувати своїм щасливим зіркам. Зрештою, хай краще дякує йому. Вимагав подяки за кожне завдане їй приниження. Не хотів, щоб вона відчувала задоволення, достатньо покірливості.

Не звільнив її від обов'язків у «СекретБургері». Вона мусила його обслуговувати під час своєї перерви на ланч, тож залишалася без ланчу.

Із кожним днем виснажувалася все більше. Мала тепер власні синці, як бідна Дора. Її охопив відчай: знала, до чого йде, попереду бачила тільки темний тунель. Невдовзі її використають до краю.

Що гірше – зникла Ребекка, ніхто не знав достеменно куди. Як запевняв вуличний поголос, пішла до якоїсь релігійної групи. Бланко це не обходило, бо Ребекка не належала до його гарему. Він швидко взяв на її місце іншу.

Тобі працювала у ранковій зміні, коли вулицею наблизилася дивна процесія. Зі знаків, які вони несли, і пісень, які співали, здогадалася, що це щось релігійне, хоча досі не бачила цієї секти.

У Стічній Лагуні діяло чимало маргінальних культів, усі вони намагалися піймати стражденні душі. Пізнані Плоди, Петробаписти та інші релігії багатих людей трималися осторонь, але кілька старих оркестрів Армії Спасіння не раз пленталися вулицями, сапаючи під тягарем барабанів і валторн. Групи Братства Суфіїв Чистого Серця з тюрбанами на головах кружляли у шалених обертах. Виступали одягнені в чорне віряни Прадавніх Днів. Проходили гуртки виряджених у шафранові накидки харе-кришнаїтів, брязкаючи та виспівуючи, а перехожі закидали їх насмішками і гнилою городиною. Леви Ісаїсти і Вовки Ісаїсти проповідували на перехрестях, при зустрічах між ними виникали справжні баталії: сперечалися, хто має замешкати із ягням, як настане Тисячолітнє

Царство, – лев чи вовк. Коли битва добігала кінця, з'являлися зграї плебахурні – бронзовошкірі тексмекси[6 - Похідне від двох слів – «Техас» і «Мексика»], бліді ватноголові[7 - В авторському тексті – Lintheads, так у південних штатах називали білих робітників на бавовняних плантаціях.], жовті азіопи, Чорноголові Красноперки – і накидалися на побитих. Обнишпорювали їхній одяг, відбираючи все цінне чи бодай те, що можна було нести.

Що ближче підходила процесія, то краще видно було Тобі. Проводир був бородатим і носив каптан, ніби зшитий ельфами-наркоманами. За ним ішла група дітей – різного зросту, всіх кольорів, – які тримали таблички з надрукованими гаслами: «Божі Садівники для Божого Саду!», «Не їж Смерті!», «Тварини – це Ми!». Видавалися обшарпаними ангелами або гномами-безхатками. Спершу співали, тоді почали декламувати: «М'ясу – ні!», «М'ясу – ні!», «М'ясу – ні!». Вона вже чула про цей культ: начебто мали сад десь на даху. Латка висохлої багнюки, кілька заболочених нагідок, облізлий ряд жалюгідної квасолі, і все це смажитися на безжальному сонці.

Процесія зупинилася під будкою «СекретБургера». Зібрався натовп, наготувавшись до глузів.

– Мої Друзі! – звернувся проводир до всіх присутніх. Тобі подумалося, що його проповідь довго не триватиме, лагунери цього не потерплять. – Любі мої Друзі! Мое ім'я – Адам Перший. Я теж був колись матеріалістичним атеїстичним м'ясоїдом. Як і ви, думав, що людина є мірилом усіх речей.

– Стули пельку, екопсиху! – гукнув хтось.

Адам Перший проігнорував його:

– Насправді ж, любі друзі, я думав, що вимірювання було мірилом усіх речей! Так, я був науковцем! Досліджував епідемії, рахував хворих і присмертних тварин, і людей теж, наче вони були численними камінцями. Я думав, що тільки числа можуть правильно описати Дійсність. Та тоді...

– Пішов нах. р, придурку!

– Та тоді, одного дня, коли я стояв точнісінько там, де й ви стоїте, пожираючи – так! – пожираючи СекретБургер і тішачись масністю його, побачив я Світло велике! І почув я Голос великий. І Голос сказав...

– Сказав, що тобі пипа!

– Сказав: «Пошануй свої Співстворіння! Не їж нічого, що має обличчя! Не вбивай власної Душі!» І потім...

Тобі відчувала натовп, те, як у ньому наростав градус. Утопчуть цього нещасного дурника в землю і малих дітей-Садівників разом із ним.

– Ідіть геть! – якомога голосніше промовила вона. Адам Перший скерував у її бік легкий чемний уклін та приязну усмішку.

– Моя дитино, – сказав він, – чи маеш ти гадку, що продаєш? Ти, звісно, не їла б власних кривих.

– Їла б, – відповіла Тобі, – якби достатньо зголодніла. Прошу, йдіть!

– Бачу, що ти переживала тяжкі часи, моя дитино, – вів далі Адам Перший. – Ти стала нечулою, наростила тверду шкаралупу. Та ця шкаралупа – не справжнє твоє «я». Усередині цієї шкаралупи маєш тепле й ніжне серце та добру душу...

Це правда про шкаралупу, вона знала, що зробилася черствою. Та шкаралупа була її обладунком, без неї вона розлізлася б на кашу.

– Той мудак тобі надокучає? – спитав Бланко. Підійшов до неї ззаду, мав таку звичку. Поклав руку їй на талію, вона бачила ту руку, навіть не дивлячись. Вени й артерії. Сире м'ясо.

– Усе гаразд, – відповіла Тобі. – Він нешкідливий.

Адама Першого годі було прогнати. Поводився так, наче він єдиний тут говорив.

– Прагнеш чинити добро на цьому світі, дитино моя...

– Я не ваша дитина, – відрізала Тобі. Ще гостріше, ніж досі, усвідомлювала, що вона не є нічиєю дитиною. Вже ні.

– Усі ми діти одні одних, – промовив Адам Перший із сумною міною.

– Марш звідси! – наказав Бланко. – Доки я тебе не зав'язав вузлом.

– Прошу, йдіть! Вам можуть завдати шкоди, – якомога настійливіше промовила Тобі. Цей чоловік був якийсь безстрашний. Вона тихо прошипіла: – Забирайтеся звідси, і то вже!

– Це тобі завдають шкоди, – проголосив Адам Перший. – Щодня, коли ти стоїш тут і продаєш розтерзану плоть коханих Господніх Створінь, це завдає тобі дедалі більшої шкоди. Приєднайся до нас, моя люба, – ми твої друзі, маємо місце для тебе.

– Не пхай своїх сраних лап до моєї працівниці, ти, сраний підарасе! – крикнув Бланко.

– Чи я тобі надокучаю, дитино моя? – спитав Адам Перший, ігноруючи його. – Я й не торкнувся...

Бланко вискочив з-за будки і рвонув уперед, але, схоже, Адам Перший зник до атак: відхилився вбік, а Бланко налетів на гурт співочих дітей, перекинув кількох і звалився сам. Ватноголовий підліток негайно луснув його порожньою пляшкою по голові – Бланко не був улюбленцем сусідів, – і ось він лежав на землі, а з рани на голові текла кров.

Тобі вибігла з гриль-будки. Першим її імпульсом було допомогти йому підвестися. Якби цього не зробила, мала б пізніше великий клопіт. Ватага Красноперої плебахурні вже його молотила, а кілька азіопів трудилися, стягуючи з нього взуття. Натовп заворушився, зімкнувся довкола Бланко, та він уже намагався встати. Де ці його горили? Ніде не видно.

Тобі відчула дивне збудження. Тоді копнула Бланко в голову. Зробила це, не задумуючись. Відчувала, як вищирялася по-собачому, відчувала, як її стопа стикається з його черепом, – той був як камінь, загорнутий у рушник. Щойно зробила це, усвідомила свою помилку. Як могла вона бути такою дурною?

– Ходімо звідси, моя люба, – промовив Адам Перший, беручи її за лікоть. – Так буде найкраще. Хай там як, роботу ти втратила.

Тут повернулися двоє Бланкових дружбанів і вступили в бій із плебахурнею. Хоча він ще не зовсім отямився, очі мав розплющені. Утупився в Тобі. Відчув того копняка. Що гірше – вона принизила його прилюдно. Він втратив лице. За мить устане й зітре її на порох.

– Сука! – прохрипів він. – Цицьки тобі відріжу!

Тут Тобі обступила юрба дітей. Двоє взяли її за руки, а решта, як почесна варта, вишикувалися спереду і ззаду.

– Швидко, швидко, – лопотіли вони, штовхаючи і тягнучи її вздовж вулиці. Здалеку долинуло ревіння:

– Ану назад, суко!

– Швидко, сюди, – скомандував найвищий хлопець. Вони бігли вулицями Стічної Лагуни, Адам Перший прикривав їх ззаду. Це нагадувало парад – люди на них витріщалися. Тобі почувалася переляканою, а ще трохи приголомшеною. Усе було якимось нереальним.

Вуличний натовп ставав дедалі рідшим, а запахи дедалі менш різкими. Менше було й крамниць із вітринами, забитими дошками.

– Скоріше, – сказав Адам Перший. Вони побігли провулком, кілька разів швидко звернули, і крики поступово стихли.

Дісталися до фабричного будинку з червоної цегли у ранньомодерному стилі. На фасаді висів напис «ПАТІНКО»[8 - Гральний автомат, популярний у Японії.], а під ним менший, що проголошував: «ОСОБИСТИЙ МАСАЖ. ЗОРЯНИЙ ПИЛ. ДРУГИЙ ПОВЕРХ. НА ВСІ СМАКИ. НОСИ ЗА ДОДАТКОВУ ПЛАТУ». Діти обігнули будинок, підбігли до бічної стіни і почали дертися нагору пожежними сходами, а Тобі за ними. Вона задихалася. Зате вони п'ялися, як мавпенята. Коли вибралися на дах, усі по черзі промовили: «Ласкаво просимо в наш Сад», – і обійняли її. Тобі оповив солодко-солоний запах немитих дітей.

Тобі не пам'ятала, щоб її колись обіймала дитина. Для дітей це мусила бути формальність, наче обіймати далеку тітку, зате для неї то було щось таке, що годі й описати: розпливчате, м'яке, інтимне. Наче тебе тикають носами кролики. Але кролики з Марса. Хай там як, це здалося їй зворушливим: її торкалися безособово, проте приязно і разом з тим несексуально. Дивність відчуттів, бодай почасти, мабуть, коренилася в тому, як вона жила останнім часом, коли її торкалися тільки руки Бланко.

Були й дорослі, що вітали її, простягаючи руки, – жінки у темних мішкоподібних сукнях і чоловіки в комбінезонах. І тут зненацька з'явилася Ребекка.

– Ти це зробила, серденько, – промовила вона. – Я їм казала! Я просто знала, що вони тебе звідти витягнуть!

Сад був не таким, як малювала собі Тобі, наслуховавшись чуток. Не був спеченою багнюкою, засипаною зігнелими овочевими відходами, – геть навпаки. Вона здивовано роззирнулася довкола. Був такий гарний, із розмаїтими рослинами, з квітами, яких вона ніколи досі не бачила... Пурхали яскраві метелики, десь поблизу бриніли бджоли. Кожна пелюстка, кожен листок повнилися життям і сяяли, усвідомлюючи її присутність. Навіть повітря в Саду було іншим.

Несподівано для себе заплакала від полегшення і вдячності. Наче велика милосердна долоня потяглася вниз, підняла її й тримала у безпеці. Згодом вона не раз чула, як Адам Перший говорив про «затопленість Світлом Божого Творіння». У ту мить, ще не знаючи цих слів, саме так і почувалася.

– Я дуже радий, що ти прийняла це рішення, люба моя, – промовив Адам Перший.

Але Тобі не вважала, що прийняла якесь рішення. Це зробило за неї щось інше. Попри все, що трапилося пізніше, це була мить, якої вона ніколи не забуде.

Того першого вечора відбулося скромне святкування на честь прищестя Тобі. Дуже урочисто було відкрито банку з чимось фіолетовим (її перша чорна бузина), а горщик меду постав наче Святий Грааль.

Адам Перший виголосив коротку промову на тему провіденційних порятунків. Згадав гілку, вихоплену з вогнища, загублену овечку, – Тобі вже чула про них раніше в церкві, – але використав ще й інші, невідомі їй приклади порятунку: переселений равлик, груша-падалка. Потім вони їли якийсь різновид млинців, із сочевиці, й страву, звану «Мішанка Маринованих Грибочків Пілар», а потім скибки сойхліба з фіолетовими ягодами і медом.

Коли початкове збудження згасло, Тобі почулася приголомшеною і неспокійною. Як вона потрапила сюди, в це неймовірне і на якийсь лад грізне місце? Що робила серед цих привітних, хоча й дивакуватих людей із їхньою химерною релігією і – принаймні зараз – фіолетовими зубами?

10

Перший тиждень Тобі із Садівниками не додав спокою. Адам Перший не давав їй жодних інструкцій, просто стежив за нею, з чого вона зрозуміла, що проходить випробування. Намагалася пристосуватися, допомагати всюди, де треба, але геть не годилася для повсякденних занять. Не вміла шити дрібними стібками, яких вимагала Єва Дев'ята – Нуала, – а після того як покривавила кілька салатів, Ребекка наказала їй облишити нарізання городини.

– Якби я хотіла, щоб салат був буряковим, то додала би буряків, – сказала вона.

Берт – Адам Тринадцятий, – відповідальний за грядки з городиною, відмовив їй у полінні після того, як вона помилково вирвала з коренем кілька артишоків. Могла, однак, чистити фіолет-біолети. Це було просте заняття, що не вимагало спеціальних навичок. Тож саме цим вона і займалася.

Адам Перший оцінив її зусилля.

– Біолети не такі й погані, правда? – сказав він їй одного дня. – Врешті-решт, ми тут суворі вегетаріанці.

Тобі замислилася, що він мав на увазі, а тоді зрозуміла: менш смердюче. Радше як у

корови, ніж як у собаки.

Їй знадобився певний час, щоб розібратися з ієрархією Садівників. Адам Перший наполягав, що в духовній площині всі Садівники рівні, але це не стосувалося матеріального аспекту: Адами і Єви займали вищі позиції, хоча їхні номери вказували радше на сферу діяльності, ніж на рівень значущості. На її думку, це багато в чому нагадувало монастир. Капітула, тоді світські брати. Чи світські сестри. Тільки й того, що ніхто не вимагав celibату.

Оскільки вона приймала гостинність Садівників, не маючи на це права – насправді не була новонаверненою, – то відчувала, що мусить розплачуватися дуже важкою працею. До чищення фіолет-біолетів додала інші завдання. Пожежними сходами тягала на дах свіжу землю. Садівники мали її запас, зібраний на закинутих будівельних майданчиках і пустирях. Потім таку землю змішували з компостом і продукцією фіолет-біолетів. Перетоплювала змилки, фільтрувала оцет, клеїла етикетки. Пакувала черв'яків для Обміну Натуральних Продуктів «Дерево Життя», мила підлогу у спортивній залі з біговою доріжкою «До жени Свое Просвітлення», підмітала бокси у спальнях на поверсі під дахом, де неодружені члени групи ночували на футонах, набитих сушеним рослинним матеріалом.

Через кілька місяців Адам Перший порадив їй використовувати інші свої таланти.

– Які інші таланти? – спитала Тобі.

– Хіба ж ти не вивчала Холістичне Зцілювання? – сказав він. – У «Марті Грем»?

– Вивчала, – відповіла Тобі. Не було сенсу питати, звідки він знав це про неї. Просто знав усілякі речі.

Так вона почала робити трав'яні лосьйони та креми. Це не вимагало багато нарізування, а руки в неї були достатньо джкими для ступки і товкача. Невдовзі після цього Адам Перший попросив її поділитися своїми знаннями з дітьми, тож вона додала до свого розкладу кілька щоденних уроків.

На той час уже призвичаїлася до темного мішкоподібного вбрання, яке носили тутешні жінки.

– Краще б тобі відростити волосся, – сказала Нуала. – А то маєш вигляд оскальпованої. Ми, жінки-Садівниці, маємо довге волосся.

Коли Тобі спитала чому, їй дали зрозуміти, що естетичні преференції належать Богам. Цей різновид усміхненої аподиктичної девоції[9 - Девоція – надмірна, фанатична релігійність, на межі ханжества.] був, на думку Тобі, не надто доречним, особливо серед

жінок-сектанток.

Час від часу вона думала про втечу. Насамперед у ті моменти, коли з'являвся тимчасовий, але ганебний потяг до тваринного білка.

– Ніколи не відчуваєш, що з'їла б СекретБургер? – спитала вона Ребекку. Ребекка походила з її давнього життя, з нею можна було обговорити такі питання.

– Мушу зізнатися, – відповіла Ребекка, – бувають такі думки. Туди щось додають, не інакше. Щось таке, що викликає залежність.

Харчувалися вони доволі смачно – Ребекка робила все можливе, попри обмеженість продовольчих запасів, – але одноманітно. Крім того, молитви були нудними, теологія плутаною – навіщо так прискіпуватися до деталей способу життя, вірячи у те, що всіх невдовзі зітруть із поверхні планети? Садівники були впевнені у наближенні катастрофи, хоча Тобі не бачила переконливих доказів цього. Може, ворожать по пташиних нутрошах.

Масове вимирання роду людського було неунікним через перенаселеність і деморалізацію, але Садівники виключали себе із цього процесу. Сподівалися проплисти над Безводним Потопом, використовуючи запаси, сховані у таємних складах, які називали Араратами. Що ж до плавучих пристроїв, у яких вони здолають цей потоп, то вони самі були власними Ковчегами, у яких зберігали набори внутрішніх тварин чи принаймні їхні назви. Отак вони виживуть і наново заселять Землю. Чи щось подібне.

Тобі спитала Ребекку, чи вона справді вірить словам Садівників про загальну катастрофу, але Ребекка не дозволила втягнути себе в розмову.

– Вони добрі люди, – тільки й сказала. – Що буде, те й буде, тож просто кажу тобі – розслабся.

І дала Тобі медово-соеву пампушку.

Добрі вони люди чи ні, Тобі не могла собі уявити, що надовго застрягне між цими втікачами від дійсності. Та не могла і просто відкрито піти. Це була б надто чорна невдячність: урешті-решт, вони врятували її шкуру. Тож уявляла, як спускається пожежними сходами, проминає спальний поверх, патінко-бар і масажний кабінет на нижніх поверхах, тікає під покривалом темряви, потім ловить якийсь сонцекар, що везе її до іншого міста десь на півночі. Про літаки годі й думати, вони надто дорогі й перебувають під пильним наглядом КорпБеКорпу. А у швидкісний поїзд не могла сісти, навіть якби мала гроші, – там перевіряли особисту посвідку, а в Тобі її не було.

І це ще не все. Бланко неодмінно досі шукає її на вулицях плебія разом зі своїми двома друзями-горилами. Похвалявся, що від нього ще жодна жінка не втекла. Рано чи пізно

розшукає її й змусить заплатити. Вона дорого заплатить за той копняк. Для стирання такої плями потрібне публічно оголошене масове зґвалтування або ж її голова на жердині.

Чи можливо, що він не знає, де вона? Ні, до банд плебахурні мусили вже дійти звістки про це, як доходила кожна чутка, а здобуте знання вони продали йому. Тобі уникала вулиць, але що стримає Бланко від того, щоби піднятися пожежними сходами до неї на дах? Зрештою вона поділилася своїми побоюваннями з Адамом Першим. Він знав про Бланко, знав, що той, імовірно, зробить, – бачив його в дії.

– Не хочу наражати Садівників на небезпеку, – так сформулювала це Тобі.

– Моя люба, – відповів Адам Перший, – серед нас ти в безпеці. Чи у помірній безпеці.

Пояснив, що Бланко належить до плебмафії Стічної Лагуни, а Садівники – сусідній район, Западина.

– Інший плебіль – інша мафія, – сказав він. – Вони не заходять на чужу територію, хіба що під час війни мафій. Хай там як, мафіями керує КорпБеКорп, а за нашими даними, вони оголосили нас екстериторіальними.

– Чого б їм цим перейматися? – спитала Тобі.

– Зіпсували б свій імідж, чіпаючи когось із Богом у назві, – промовив Адам Перший. – Корпорації не схвалили б цього, взявши до уваги вплив Петробаптістів і Пізнаних Плодів. Вони твердять, що шанують Духа і прихиляються до релігійної толеранції, якщо тільки релігійні групи нічого не підривають. А ще відчують огиду до нищення приватної власності.

– Навряд чи ми їм до смаку, – зауважила Тобі.

– Звісно, що ні, – погодився Адам Перший. – Вважають нас покручами і фанатиками, що поєднують кулінарний екстремізм із поганим чуттям моди та пуританським підходом до шопінгу. Але ми не маємо нічого, чого вони прагнули б, тож нас не зараховують до терористів. Спи спокійно, люба Тобі. Тебе охороняють ангели.

«Дивні ангели», – подумала Тобі. Не всі вони ангели світла. Але відтоді спала спокійніше на своєму футоні з шелесткої половини.

Свято Адама і Всіх Приматів

Свято Адама і Всіх Приматів

Рік десятий

ПРО БОЖУ МЕТОДОЛОГІЮ ПРИ СТВОРЕННІ ЛЮДИНИ. Мовлено Адамом Першим

Дорогі Співсадівники на Землі, що є Божим Садам!

Як чудово бачити вас усіх, зібраних разом тут, у нашому чудесному Саду на Даху Райскелі! Я радісно дивлюсь на прегарне Дерево Створінь, змайстроване нашими Дітьми з пластикових предметів, які вони вибирали, мов колосся за жінцями, – чудова ілюстрація того, що й погані матеріали можна добре використати! – а тепер не можу дочекатися нашої Трапези Спільноти. Ми смакуватимемо чудовий витвір Ребекки – пиріг із ріпи, збереженої нами з минулого врожаю. Не кажу вже про Мішанку Маринованих Грибочків, яку маємо завдяки ласці Пілар, нашої Єви Шостої. Крім іншого, святкуємо сьогодні здобуття Тобі повноправного вчительського статусу. Тяжкою працею і самопосвятою Тобі показала нам, що людина, яка узріла світло Істини, може перебороти багато болісних переживань та внутрішніх перепон. Ми дуже пишаємося тобою, Тобі.

У день Свята Адама і Всіх Приматів підтверджуємо наше походження від Приматів, – це підтвердження звернуло на нас гнів тих, хто у своїй пихатій самовпевненості вперто заперечує еволюцію. Та підтверджуємо ми також і Божественне втручання – завдяки Йому нас створено саме так і саме такими, якими ми є. А це розлютило тих безумців від науки, що говорять у серці своїм: «Нема Бога!»[10 - Псалми, 14:1.]. Твердять, що довели неіснування Бога, бо не можуть вкласти Його до пробірки, зважити і виміряти. Але Бог є чистим Духом. Як же хтось може вважати, що неможливість виміряти Невимірюваного доводить Його неіснування? Бог насправді є Нічим, Небуттям, через яке і завдяки якому існують усі матеріальні речі; бо якби не було такого Небуття, існування настільки наповнилося б матеріальністю, що неможливо було б відрізнити одну річ від іншої. Саме існування окремих матеріальних речей є доказом Небуття Бога.

Де були ці безумці від науки, коли Бог заклав основи Землі, помістивши свій дух між двома краплями матерії, що започаткувало форми? Де були вони, «коли разом співали всі зорі поранні»?[11 - Книга Йова, 38:7.] Та пробачимо їм у наших серцях, бо нашим завданням

е сьогодні не дорікання, а обмірковування із цілковитою смиренністю нашого власного земного статусу.

Бог міг створити людину із чистого Слова, але Він не вдався до цього методу. Міг сформувати її з праху Землі, як у певному сенсі й учинив, бо що ж таке «прах», як не атоми і молекули, будівельні цеглинки усіх матеріальних сутностей? Крім того, творив нас у довгому та складному процесі Природного і Статевого Відбору, що є нічим іншим, як Його геніальним знаряддям для прищеплення Людині смиренності. «Мало чим зменшив нас від ангелів»[12 - Псалми, 8:6, переклад І. Хоменка.], але, з інших точок зору, як підтверджує наука, ми близько споріднені з іншими нашими Співприматами, і цей факт неприємно вражає гордих світу цього, не узгоджуючись із їхньою самооцінкою. Наші апетити, наші бажання, наші найменш контрольовані емоції – все це від Приматів! Наше Падіння, наш відхід із первісного Саду був відходом від невинного наслідування таких взірців та імпульсів, переходом до їх усвідомлення, до викликаного цим сорому, а звідси наш сум, наша тривога, наші вагання, наш гнів на Бога.

Правда, що ми – подібно до інших Тварин – були благословенні й отримали наказ плодитися та розмножуватися і заповнювати Землю. Та якими принизливими, якими агресивними і болісними засобами часто чиниться це заповнювання! Нічого дивного, що нас від народження супроводжують почуття провини та сорому! Чому ж не вчинив він Людину чистим Духом, яким є Сам? Навіщо помістив нас у матеріальне тіло, яке легко і швидко псується, а до того ж, на лихо, дуже скидається на мавпяче? Такі волення лунають віддавна.

Яку заповідь ми порушили? Заповідь жити Тваринним життям у всій його простоті, скажімо так, не прикриваючись. Та ми прагнули пізнати добро і зло, здобули це знання, а тепер пожинаємо бурю. У наших намаганнях здійснитися над собою ми насправді глибоко впали і далі падаємо, бо Падіння, як і Творіння, триває досі. Наше падіння – це падіння у жадібність: чому ми вважаємо, ніби все на землі належить нам, якщо насправді це ми належимо Всьому? Ми зрадили довіру Тварин і осквернили наше священне служіння – бути ключниками. Божя заповідь «заповнити Землю» не означала, що ми маємо переповнити її собою, нищачи все інше. Скільки інших видів ми так стерли? Що заподієте найменшому Створінню Божому, те заподієте і Йому. Прошу, замисліться, Друзі мої, коли наступного разу розчавите Черв'яка чи зневажите Жука!

Молімося, аби не впасти в облуду гордині, вважаючи себе винятковими, єдиними з усіх Створінь, що наділені Душею. Не уявляймо собі суєтно, що ми вивищуємось над усім іншим Життям і можемо його нищити, безкарно та з власної примхи.

Дякуємо тобі, о Боже, що створив ти нас такими, аби нагадати нам не тільки про нашу меншість від Ангелів, а й про вузли ДНК і РНК, які поєднують нас із багатьма іншими Співстворіннями.

Заспіваймо.

Не дай загордитися, Господи мій

Не дай загордитися, Господи мій,
Звеличить себе незримо
Між решти Приматів, крізь гени яких
В Любові твоїй росли ми.

Для нас проминали мільярди літ,
Для тебе лиш Дні минали,
Але завдяки твоїй ДНК
І пристрасть, і розум постали.

Твій шлях незбагнений – веде він нас
Нехай і крізь мавпячі долі.
Та все ж ми під захистом повсякчас
Небесної Парасолі.

Якщо ж поміж нас марнославство росте
І пиhi жага невситима,
Згадай нам про те, що Австралопітек —
Внутрішня наша тварина.

Отож, бережи нас від злих доріг,
Жадоби й осоловіння,
Аби не зневажить наш скромний рід
І мавпяче наше коріння.

З Усного Пісенника Божих Садівників

11. Рен

Рік двадцять п'ятий

Коли я подумки повертаюся до тієї ночі – першої ночі Безводного Потопу, – не можу згадати нічого особливого. Десь годині о сьомій я зголодніла, тож узяла з мініхолодильника Стрибатончик і з'їла половину. Тільки половину, бо дівчата моєї статури не можуть дозволити собі поповніти. Колись я спитала Мордіса, чи варто мені зробити біоімпланти грудей, і він відповів, що за слабого освітлення мене можна видати за неповнолітню, а виступи школярів викликають великий інтерес.

Я кілька разів підтягнулася, виконала на підлозі вправи Кегеля, а тоді Мордіс подзвонив мені по відеофону, перевірити, чи все зі мною гаразд: йому мене бракувало, бо ніхто не вмів працювати із численною аудиторією так, як я.

– Рен, вони в тебе попросту сруть тисячодоларовими купюрами, – сказав він, а я послала йому поцілунок.

– Задок у формі? – спитав Мордіс, тож я завела відеофон назад і трохи потримала.

– Цьом-цьом, лю-лю, – мовив він. Навіть якщо вважаєш себе потворою, він змусить тебе почуватися гарненькою.

Тоді я перемкнулася на відео зі Зміїної Ями – глянути, що там, і потанцювати під музику. Дивно було дивитися, як усе там відбувається без мене, наче мене стерто. Шкарлатна Пелюстка збуджувала глядачів, танцюючи на пілоні, а Савона підмінювала мене на трапеції. Мала гарний вигляд – блискуча, зелена, вигиниста, з новим срібним рулоссям. Я й сама подумувала завести собі таке (це краще, ніж перука, ніколи не падає), але дехто з дівчат казав, що воно тхне бараниною, особливо під дощем.

Савона була дещо вайлуватою. Не пасувала до трапеції, радше до пілона. Мала надто об'ємний верх, надута, мов пляжний м'яч. Постав її на шпильки, дмухни ззаду – впаде, як жердина.

– Байдуже, аби діяло, – казала вона. – І, любонько, діє.

Вона саме виконувала шпагат догори ногами з опорою на одній руці. Мене вона не переконала, але глядачі внизу не надто переймалися мистецтвом. Вважали Савону чудовою, хіба що вона сміялася замість стогнати або справді падала з трапеції.

Я залишила Зміїну Яму і пробіглася по інших кімнатах, але там не відбувалося нічого особливого. Жодного фетишиста, нікого, хто хотів би, щоб його було обліплено пір'ям, обмазано вівсянкою, підвішено на оксамитових шнурках, чи хто прагнув би корчитися від дотику рибок гупі. Звична буденщина.

Тоді я подзвонила Аманді. Ми з нею як рідні. Гадаю, це тому, що обидві були в дитинстві бездомними собачатами. Це нас пов'язувало.

Аманда була у Вісконсинській пустелі, складала до купи одну з інсталяцій біоарту. Займалася таким відтоді, як захопилася тим, що називала мистецькими пустощами. Цього разу збирала коров'ячі кістки. Вісконсин усіяний коров'ячими кістками від часів великої посухи десять літ тому, коли з'ясувалося, що легше зарізати тамтешніх корів – тих, що не погинули самі, – ніж вивезти їх звідти. Аманда мала два навантажувачі на паливних елементах і двох тексмексиканців – нелегалів-біженців, яких вона найняла. Складала візерунки з коров'ячих кісток, згортаючи їх у купи, такі високі, що їх можна побачити лише згори, – величезні прописні літери, які складалися у слова. Поливала це все сиропом до млинців і чекала, доки кістки, своєю чергою, покриє комашине життя, а тоді знімала з повітря відео і розміщувала його в галереях. Любила дивитися, як щось рухається, росте, а потім зникає.

Аманді завжди вдавалося роздобути гроші на свої мистецькі пустощі. Була такою собі знаменитістю у культурних колах. Не були це великі кола, зате багаті. Цього разу вона уклала угоду з чоловіком з верхівки КорпБеКорпу – дав їй гелікоптера для її відео.

– Я виторгувала кружлялку у грандмістера, – сказала вона мені. Розмовляючи по телефону, ми ніколи не вживали слів «КорпБеКорп» чи «гелікоптер». Вони мали роботів, налаштованих на відстежування таких слів.

Її вісконсинський проект був частиною серії, що звалася «Живе Життя». Вона говорила жартома, що її надихнули Садівники, бо так суворо нам забороняли записувати слова. Почала з однолітерних слів – «Я», «О», «А», – тоді стала «писати» дволітерні, як-от «ЦЕ», потім три- і чотирилітерні. Зрештою дійшла до п'ятилітерних. Писала їх різними матеріалами – риб'ячими нутрощами, птахами, яких убили токсичні відходи, й унітазами з розібраних будинків, які наповнювала використаною кухонною олією і підпалювала.

Її нове слово було «КАПУТ». Розповівши мені це раніше, сказала, що так посилає звістку.

– Кому? – спитала я. – Людям, що ходять до галереї? Грандмістеру чи Мультимістерам?

– Саме їм, – відповіла вона. – і Грандамі, і Мультидамам. Їм теж.

– Напитаеш собі клопотів, Амандо.

– Усе гаразд, – промовила вона. – Однаково не зрозуміють.

Говорила, що проект посувається добре: випав дощ, розцвіли пустельні квіти, з'явилося багато комах, а це їй на руку, коли литиме сироп. Уже закінчила К і наполовину впоралася з А. Та тексмексиканці почали нудьгувати.

– То нас уже двоє таких, – сказала я. – Не можу дочекатися, коли вийду звідси.

- Трое, – поправила Аманда. – Тексмексиканців двоє. Плюс ти. Трое.
- О. Твоя правда. Вигляд у тебе на всі сто – це хакі тобі пасує. – Була висока, скидалася на струнку й довгоного дівчину-мандрівницю. Як у сафарі, ще б корковий шолом...
- Та й ти непогана, – погодилася Аманда. – Рен, дбай про себе.
- І ти теж дбай про себе. Щоб ті тексмекси на тебе не накинулись.
- Не посміють. За навіжену мене мають. А навіжена може й цюцюрку відрізати.
- Я цього не знала! – засміялась я. Аманді подобалося мене смішити.
- Звідки тобі знати? – сказала Аманда. – Ти не навіжена, ти ніколи не бачила, як ці штуки звиваються на підлозі. Солодких снів.
- Солодких снів, – відповіла я. Але вона вже від'єдналася.

Я втратила лік Дням Святих, – не пам'ятаю, який із них сьогодні, – але можу полічити роки. Олівцем для брів пишу на стіні, щоб полічити, скільки літ я знаю Аманду. Роблю це як на старих картинках про в'язнів. Чотири вертикальні risks і п'ята впоперек, щоб рахувати по п'ять.

Минув довгий час, більше п'ятнадцяти років, відколи вона приєдналася до Садівників. Звідти походило стільки людей з мого давнішого життя – Аманда і Берніс, і Зеб, і Адам Перший, і Шекі, й Кроз, і стара Пілар, і Тобі, звісно. Намагаюся здогадатися, що вони сказали б про мене – про те, чим я заробляю на життя. Дехто був би розчарований, як, наприклад, Адам Перший. Берніс заявила б, що я відступниця і отримала те, що заслужила. Люцерна назвала б мене шльондрою, а я б відповіла, що свій свого впізнав і яке іхало, таке здибало. Пілар подивилася б на мене мудрим поглядом. Шекі та Кроз розсміялися б. Тобі нетямилася б зі злості на «Луски». А Зеб? Гадаю, він намагався б мене порятувати, бо це було б для нього викликом.

Аманда вже знає. Вона мене не засуджує. «Кожен торгує тим, що має», – так вона каже. Не завжди в тебе є вибір.

Коли Люцерна і Зеб забрали мене з Ексфернального Світу до Садівників, мені геть там не сподобалося. Вони багато посміхалися, але мене лякали: так дуже переймалися погибеллю, ворогами, Богом. І так часто говорили про Смерть. Садівники суворо дотримувалися припису не вбивати Життя, а водночас стверджували, що Смерть – природний процес. Коли зараз думаю про це, відчуваю в цьому внутрішню суперечність. Перетворення на компост здавалося їм цілком прийнятним. Не кожен здатний надумати, буцім зробитися часткою грифа – блискуче майбутнє для тіла, але Садівники не заперечували й проти цього. А коли заводили мову про Безводний Потоп, який мав убити всіх на Землі, окрім, можливо, їх, мені снилися кошмари.

Але справжніх дітей-Садівників це зовсім не лякало. Вони до такого звикли. Навіть сміялися собі з цього, принаймні старші хлопці – Шекі, Кроз та їхня компанія.

– Ми всі помреееемо, – заводили вони, вдаючи із себе покійників. – Гей, Рен! Хочеш щось зробити для Циклу Життя? Ляж у той смітник – зробишся компостом.

– Гей, Рен, хочеш бути личинкою? Лизни мою подряпину.

– Стули пельку, – зазвичай говорила Берніс. – Або сам ляжеш у той смітник, бо я тебе туди ввіпхну! – Берніс була затятою, завжди стояла на своєму, тож більшість дітей відступали. Навіть хлопчиська. Але тоді я була боржницею Берніс і мусила робити що вона накаже.

Шекі та Кроз дражнили мене, коли Берніс не було поблизу, аби їх відігнати. Душили слимаків і іли жуків, щоб інших знудило від цього видовища. «Клопот», – так називала їх Тобі. Я чула, як вона казала Ребецці: «Он ідуть клопот».

Шекі був найстаршим, високим і худим, а на внутрішньому боці передпліччя мав татуйованого павука. Сам виколов його голкою і втер туди сажу. Кроз був кремезнішим, з круглою головою і без бічного зуба. Запевняв, що його вибили у вуличній бійці. Ще в них був молодший брат на ім'я Оутс[13 - Усіх братів названо іменами знаменитих мореплавців і полярних дослідників. Кроза – на честь Френсіса Крозье (1796–1848), капітана корабля «Терор», загибель якого стала темою відомого роману Дена Сіммонса. Шекі – на честь Ернеста Шеклтона (1874–1922), англійського полярного дослідника. Оутса – на честь Лоуренса Оутса (1880–1912), учасника антарктичної експедиції, що мала мету дістатися до Південного полюса.]. Батьків не мали, тобто мали колись, але їхній батько подався із Зебом у якусь спеціальну Адамову подорож і не повернувся. А тоді пішла їхня мати, сказавши Адамові Першому, що забере їх, коли влаштується. Та так цього й не зробила.

Школа Садівників була не в тому будинку, що Сад на Даху. Називалася Оздоровчою

Клінікою, бо колись там і справді була клініка. Там і досі залишалися коробки з бинтами та марлею для перев'язок. Садівники вибирували їх, «мов колосся за женцями», і використовували для всякої ручної праці. Ще там пахло оцтом: навпроти класних кімнат, по той бік коридору, було приміщення, де Садівники виготовляли свій оцет.

Лавки в Оздоровчій Клініці були твердими, ми сиділи рядами. Писали на грифельних дощечках, які наприкінці кожного дня мусили витирати. Садівники казали, що не можна залишати написаних слів там, де їх могли б знайти наші вороги. Хай там як, папір був грішним, бо його зроблено з плоті дерев.

Ми згаяли багато часу, запам'ятовуючи всяке-різне напам'ять, а потім декламуючи вголос. Наприклад, історію Садівників. Звучала вона так:

Перший рік настав – і наш Сад постав.
Другий рік почався – ще новим зостався.
Третій рік надходить – Пілар бджіл заводить.
Четвертий рік почався – от і Берт додався.
П'ятий розпочали – Тобі врятували.
От і шостий рік – до нас Катуро скік.
Сьомий рік із неба – він приніс нам Зеба.

На сьомому році мали б з'явитися і ми – я й моя матір Люцерна, але ми не римувалися з небом, а Садівники любили римовані віршики.

Восьма осінь прийшла – Нуала долю знайшла.
Дев'ятий наступає – нам Філо сіяє.

Я хотіла, щоб у десятому році була Рен, та не сподівалася на це.

Інше, що ми мусили запам'ятовувати, було складнішим. Найгірше велося нам із математикою і природничими науками. Ще ми мусили пам'ятати святі дні. Кожен день мав свого святого, часом не одного, а ще й свята, тож разом виходило понад чотириста. Плюс до того – що зробили ті святі, аби стати святими. Деякі ще нічого, легкі. Святий Йоссі Лешем від Сов-Сипух, тож відразу зрозуміло, чим він займався. І Свята Діана, себто Даян Фоссі, бо її історія така сумна. І Святий Ернест Шеклтон, бо він був героєм. Але були й куди складніші. От Башир Алуз, хто він такий? Чи Святий Крік? А День Подокарпових? Я завжди плуталася із цим днем, бо що воно таке, ті подокарпові? Насправді це древній вид дерев, а звучить як назва риб.

А от наші вчителі. Нуала вчила найменших, а ще вела хор «Бруньки та Квітки» і предмет «Вторинна Переробка Тканин». Ребекка – «Кулінарне мистецтво», це як готувати їжу. Сур'я – «Шиття», Меджі – «Обчислення Подумки», Пілар – курси «Бджоли» і «Мікологія»[14 - Наука, що досліджує гриби.], Тобі – «Холістичне Зцілювання Рослинними Засобами», Берт

– «Дикі та Городні Рослини», Філо – «Медитування», Зеб – «Взаємозв'язки Хижака і Жертви» і «Маскування Тварин». Було ще кілька інших учителів. Коли нам виповнилося тринадцять, до головних предметів додалися Катуро і «Невідкладна Медична Допомога» та Марушка Повитуха і «Репродуктивна Система Людини», бо досі ми вивчали лише яечники жаб.

Діти-Садівники придумали прізвиська всім учителям. Пілар – Грибок, Зеб – Шалений Адам, Стюарт був Шурупом, бо майстрував меблі, Ребекка – Сіль із Перцем, Берт – Набалдашник, бо був лисий. Тобі була Сухою Відьмою. Відьмою, бо постійно щось змішувала і вливала до пляшок, а Сухою, бо була худою, жорсткою. А ще щоб відрізнити її від Нуали. Та була Мокрою Відьмою, бо мала вічно мокрого рота, як ішла, то трусила задом і часто плакала ні сіло ні впало.

Крім навчальних віршиків, діти-Садівники мали ще й грубіянські, які вигадували самі. Співали їх тихо. Починали Шеклтон, Крозьє і старші хлопці, але потім приєднувалися всі:

Мокра відьма – от краса,
Буде з неї ковбаса,
Різнику її віддати —
Купу грошей будеш мати.

Особливо образливими були «ковбаса» і «різник», бо Садівники будь-яку згадку про м'ясо вважали непристойною.

– Припиніть! – просила Нуала, але відразу ж починала шморгати носом, а старші хлопці показували підняті вгору великі пальці.

Ми ніколи не могли змусити заплакати Суху Відьму – Тобі. Хлопці казали, що вона тверда, – вони з Ребеккою були найтвердішими дупами. Ребекка була веселою з вигляду, але годі було знайти, де в неї «кнопка». Що ж до Тобі, то вона обросла твердою шкірою і ззовні, й ізсередини.

– І не намагайся, Шеклтоне, – говорила було, хоч стояла спиною до нього. Нуала була з нами надто доброю, зате Тобі тримала нас у руках, і ми більше їй довіряли. Камінь – надійніша опора, ніж тістечко.

Сироварнею, бо колись це й була Сироварня. Там досі залишався слабкий сирний запах. Після сиру тут улаштували лофти, це такі майстерні для художників. Але вже й художників не залишилося, і ніхто не знав, кому належить той будинок. Тим часом його зайняли Садівники. Любили мешкати у приміщеннях, за які не треба було платити комірне.

Наше приміщення було великою кімнатою з кількома бічними кабінками, відгородженими ширмами, – одна для мене, одна для Люцерни із Зебом, одна для фіолет-біолету, одна для душі. Ширми виплетено з порізаних на смужки пластикових пакетів та липкої стрічки, тож про звукоізоляцію не йшлося. Невелика радість, особливо з фіолет-біолетом. Садівники говорили, що травлення – це священний процес і в запахах та звуках, які є частиною кінцевого етапу живлення, немає нічого смішного. Але в нас цей кінцевий етап важко було проігнорувати.

Їли ми у головній кімнаті, за столом, зробленим із дверей. Усі наші тарілки, каструлі та сковорідки були порятковані зі смітників. Садівники називали це «визбирані, мов колосся за жінцями». Тільки кілька грубіших тарілок і чашок Садівники зробили власноруч, під час Керамічного періоду. Пізніше вирішили, що печі для випалювання посуду споживають надто багато енергії.

Я спала на футоні, набитому половиною й соломкою, під ковдрою, пошитою із синіх джинсів та килимків для ванни. Щоранку я мусила насамперед застелити постіль, бо Садівники любили акуратно застелені постелі, хоча не переймалися тим, із чого їх зроблено. Тоді знімала своє вбрання із цвяха на стіні й одягалася. Чистий одяг діставала раз на сім днів. Садівники не схвалювали марнування води та мила на часте прання. Мое вбрання завжди було вологим, через сирість, а ще тому, що Садівники не схвалювали сушарок.

– Бог не без мети створив сонце, – зазвичай говорила Нуала. На її думку, цією метою було висушування нашого одягу.

Люцерна о цій порі ще лежала в постелі, це було її улюблене місце. Коли ми жили у «ЗдоровВайзері» з моїм справжнім батьком, вона майже ніколи не сиділа вдома, але тут майже не виходила. Хіба що на Дах чи до Оздоровчої Клініки, щоб допомагати іншим Садівницям чистити корінь лопуха, шити ті клаптикові ковдри, плести штори з пластикових пакетів або що.

Зеб приймав душу. Відмова від щоденного душу була одним із принципів Садівників, які Зеб ігнорував. Наша вода для душу стікала садовим шлангом з бочки дощівки, тож не споживала жодної енергії, крім гравітаційної. З цієї причини Зеб зробив для себе виняток. Під душею співав:

Нікого не гребе,
Нікого не гребе.
І лихо нас тому візьме,

Що це нас не гребе.

Усі його душеві пісні були негативними на такий лад, хоча ревів він їх життєрадісно, могутнім голосом російського ведмедя.

Я мала до нього змішані почуття. Він міг вселяти страх, але думка, що в нашій сім'ї є хтось такий важливий, заспокоювала. Зеб був Адамом – провідним Адамом. Це можна було зрозуміти з того, як на нього дивилися інші. Був великим, солідним, мав байкерську бороду і довге волосся – каштанове з невеликою домішкою сивини, твердошкіре обличчя і брови мов із колючого дроту. Вигляд мав такий, що здавалося, немов у нього є срібний зуб чи татуювання, хоча насправді не було. Був сильним, як викидайло, і мав відповідний вираз обличчя, грізний і водночас привітний. Наче за потреби може зламати тобі шию, але ніколи не зробить цього задля розваги.

Інколи він грав зі мною в доміно. Садівники не були щедрими на іграшки («Природа – ось наш гральний майданчик»), а єдині дозволені ними забавки були зшиті із тканинних решток чи виплетені із заощаджених шнурків або були поморщеними старечими фігурками з головами із сушених райських яблук. Але доміно дозволяли, бо самі вирізали гральні кості. Коли я вигравала, Зеб сміявся і промовляв: «Молодця дівчина», – і тоді мене охоплювало тепло, як наsturції.

Люцерна завжди повторювала мені, що я мушу бути з ним милою. Бо хоч він і не мій справжній батько, був як справжній батько, і коли я поводитися з ним грубо, це ранило його почуття. Але якщо Зеб бував милим зі мною, їй це не дуже подобалося. Тож непросто було зрозуміти, як мені поводитись.

Доки Зеб співав під душем, я брала собі щось попоїсти – сушені сойбіти чи, можливо, вегетаріанську котлету, що залишилася з обіду. Люцерна була жахливою кухаркою. Тоді я йшла до школи. Зазвичай була ще голодною, але могла розраховувати на шкільний ланч. Не бенкет, але їсти можна. Як говорив Адам Перший, «голод – найкраща приправа».

Не пригадую, щоб я була колись голодною, живучи у Комплексі «Здоровайзер». Я справді хотіла туди повернутися. Хотіла до свого справжнього батька, що й далі мене любить, – якби знав, де я, обов'язково приїхав би забрати мене назад. Хотіла до свого справжнього дому, з власною кімнатою, ліжком під рожевою запоною і шафою, повною різного одягу. Але понад усе хотіла, щоб мати була такою, як раніше, коли вона забирала мене на закупа, ходила до Клубу пограти в гольф чи до спа «НооваТи», якимсь себе поправити, а тоді поверталася, гарно пахнучи. Та коли я згадувала щось із нашого давнього життя, вона говорила, що все це в минулому.

Мала силу приводів утекти із Зебом та приєднатися до Садівників. Казала, що їхній спосіб

життя найкращий для людства і всіх інших живих істот на Землі і що зробила це з любові не тільки до Зеба, а й до мене, бо хотіла, щоб світ було зцілено, щоб життя не вимерло цілковито, і хіба ж я не щаслива, знаючи це?

Сама вона не здавалася аж такою щасливою. Сідала за стіл, чесала волосся, дивлячись на себе у нашому малому дзеркалі, а вираз обличчя при цьому мала похмурий, критичний, навіть трагічний. У неї було довге волосся, як у всіх жінок-Садівниць, його чесання, заплітання і прищиплювання вимагало тяжкої праці. У погані дні повторювала це по чотири-п'ять разів.

У дні, коли Зеба не було, майже зі мною не розмовляла. Або поводитися так, наче я його сховала.

— Коли ти востаннє його бачила? — питала мене. — Він був у школі?

Можна подумати, вона хотіла, щоб я за ним шпигувала. Тоді, ніби перепрошуючи, питала, як я почуваюся. Наче зробила мені щось погане.

Коли я відповідала, вона мене не слухала. Натомість прислухалася, чи не чути Зеба. Ставала дедалі неспокійнішою, а то й сердитою; кружляла по кімнаті, визирала у вікно, розповідала самій собі, як погано він до неї ставиться, але коли він нарешті з'являвся, тільки що не стелилася перед ним. Тоді починала нарікати: де він був, з ким був, чого не повернувся раніше? Він лише знижував плечима:

— Усе гаразд, маленька, я вже тут. Ти надто переймаєшся.

Тоді обое зникали за шторою з пластикових смужок і липкої стрічки, мати починала болісно й огидно стогнати. Я вважала ці звуки принизливими. Ненавиділа її в ті хвилини, бо вона не мала ні гордості, ні стриму. Наче бігла вулицею гола. Чого вона так поклонялася Зебу?

Тепер я знаю, як воно буває. Можна закохатися у будь-кого — в дурня, злочинця, нікчому. Жодних правил не існує.

Що ще мені не подобалося у Садівників, то це вбрання. Самі Садівники були всіх можливих кольорів, та їхній одяг ні. Якщо Природа була прекрасною, як запевняли Адами і Єви, якщо польові лілеї були для нас взірцями, то чи не могли б ми більше скидатися на метеликів і менше на паркувальний майданчик? Ми були такими непомітними, такими звичайними, такими потертими, такими темними...

Діти вулиці — плебахурня — навряд чи були багатими, але виблискували. Я заздрила їхнім

блискіткам, їхнім шикарним речам, телефонам із відеокамерами – рожевим, фіолетовим, срібним, що сяяли в руках власників, наче карти фокусника. А навушники Сі/Ейч-«цукерочки», які вони носили, щоб слухати музику! Я прагнула цієї крикливої свободи.

Нам забороняли водитися із плебахурнею, а вони, зі свого боку, мали нас за парій. Щойно ми наближалися, вони затикали носи, верещали, жбурляли в нас чимось. Адами і Єви казали, що нас переслідують за віру, та причиною радше був наш гардероб. Плебахурня пильно стежила за модою і носила найкраще, що могла виторгувати чи вкрати. Тож ми не могли з ними спілкуватися, але могли підслуховувати. Так ми здобували їхнє знання – ловили, як заразну хворобу. Дивилися на життя забороненого світу наче крізь сітку огорожі.

Якось я знайшла на тротуарі гарний телефон із відеокамерою. Був заболочений і не ловив сигнал, та я однаково забрала його додому, а Єви застукали мене за цим.

– Ти не могла придумати нічого кращого? – дорікали вони. – Ця річ може тобі зашкодити! Може спалити твій мозок! Навіть не дивися на нього: якщо ти його бачиш, і він може побачити тебе.

14

Уперше я зустріла Аманду Року Десятого, коли мені було десять: я завжди мала стільки літ, який у нас Рік. Легко запам'ятати.

Це був день Святого Фарлі від Вовків – день визбирування для Юних Біонерів. Ми мусили в'язати на шиї огидні зелені бандани і йти збирати на смітниках матеріали, які Садівники потім використовували для ручних робіт. Інколи ми збирали мило: обходили із плетеними кошиками великі готелі та ресторани, бо вони викидали мило лопатами. Найкращі готелі розташовувалися у багатих плебіях, як-от Папоротевий Схил, Гольфове Поле, а найбагатшим з усіх було Місце Сонця. Ми їхали туди автостопом, хоча це було заборонено. Такі вже були Садівники: наказували щось, а тоді забороняли найлегший спосіб зробити це.

Мило з трояндовим запахом було найкращим. Ми з Берніс брали трохи додому. Я вкладала своє у наволочку, щоб приглушити запах плісняви від моєї вогої постелі. Решту відносили Садівникам, а вони витоплювали з нього желе у чорних коробках сонячних кухонь на Даху, тоді охолоджували і різали на шматки. Садівники використовували багато мила, бо дуже переймалися мікробами, але частину відкладали. Загортали нарізане мило

в листя, перев'язували пасмами скрученої трави і продавали туристам та роззявам на Садівничому Обміні Натуральних Продуктів «Дерево Життя» разом із торбинками черв'яків, органічними ріпою та цукіні та іншою городиною, якої не спожили самі.

Цей день був днем не мила, а оцту. Ми обходили чорні входи до барів, нічних клубів і стрипзакладів, переглядали їхні контейнери для сміття, знаходили рештки вина і вливали до наших емальованих відер Юних Біонерів. Потім тягли назбиране до будинку Оздоровчої Клініки, де його переливали у великі бочки в Оцтовій Кімнаті. Там воно ферментувало, перетворюючись на оцет, який Садівники використовували для прибирання домівок. Надлишок переливали у пляшечки, визбирані нами, мов колосся за жінцями, з приклеєними етикетками Садівників. Їх виставляли на продаж у «Дереві Життя» разом із милом.

З роботи Юних Біонерів ми мали винести кілька цінних уроків. Наприклад: нічого не слід безтурботно викидати, навіть вина з грішних місць. Не існує сміття, покидьків чи бруду, є лише неналежно використана матерія. А що найважливіше – всі, і діти теж, мають робити внесок у життя спільноти.

Шекі, Кроз та старші хлопці часом пили вино замість збирати його. Якщо випивали надто багато, валилися з ніг, блювали або вступали в бійки з плебахурнею і жбурляли камінням в алкашів. Алкаші, помщаючись, мочилися у порожні пляшки з-під вина, сподіваючись нас ошукати. Я ніколи б не випила сечі, достатньо понюхати відкриту пляшку. Але частина дітей відбила собі нюх, палячи недокурки сигар чи сигарет, а то й травичку, якщо вдавалося її роздобути, тож часом перехиляли пляшку, а потім плювалися і лаялися. Хоча, може, саме для того й пили ту сечу з пляшок, щоб мати привід для лайки. Садівники забороняли лайку.

Тільки-но Сад зникав з очей, Шекі, Кроз та інші хлопці знімали бандани Юних Біонерів і в'язали їх собі довкола голів, як азіопи. Вони теж хотіли бути вуличною бандою, навіть придумали пароль. «Ганг!» – промовляли вони, а інший мав сказати: «Грена». Разом «гангрена». «Ганг» мало означати, що вони гангстери, а «грена» – від «грін», зелений. Як їхні головні пов'язки. Берніс сказала, що пароль саме для них, бо гангрена – це коли тіло гние, а вони прогнили наскрізь.

– Добрий жарт, Берніс, – відповів Крозьє. – P.S.: ти бридка.

Нам наказували під час визбирування триматися групами, щоб захищатися від вуличних банд плебахурні чи алкашів, які могли відібрати у нас відра і випити вино, або викрадачів дітей, що могли продати нас у секс-рабство. Натомість ми ділилися на двоє-трое, бо так

швидше могли охопити територію.

Того дня я спершу була з Берніс, але потім ми посварилися. Ми постійно сперечалися, що я вважала ознакою нашої дружби, бо хай як затято сварилися, завжди потім мирилися. Щось тримало нас разом. Зв'язок не твердий, як кістка, а слизький, мов хрящ. Найімовірніше, обидві ми почувалися невпевнено між дітьми-Садівниками, кожна боялася зостатися без союзниці.

Цього разу ми посперечалися за знайдений у купі сміття бісерний гаманець із морською зіркою на ньому. Ми прагнули таких знахідок і завжди їх шукали. Плебургери викидали силу речей, бо, як казали Адами і Єви, ім бракувало і тривалої концентрації, й моралі.

– Я перша побачила, – сказала я.

– Ти перша побачила минулого разу, – заперечила Берніс.

– То й що? Я й зараз побачила перша!

– Твоя мати нетіпаха, – мовила Берніс. Це було несправедливо, бо я й сама так вважала, і Берніс це знала.

– А твоя – городина, – відповіла я. «Городина» не мала б бути образою серед Садівників, але була. – Віна-городина! – додала я.

– М'ясний сморід! – сказала Берніс. Ухопила гаманець і тримала його.

– Ну й добре! – Я відвернулася й пішла. Пішла неквапом, але не озиралася, а Берніс не побігла за мною.

Це все відбувалося у торговому пасажі, званому Яблуневий Закуток. Такою була офіційна назва нашого плебія, хоча всі називали його Западиною, бо люди в ньому западалися – зникали безслідно. Ми, діти-Садівники, гуляли пасажем, коли тільки могли, просто щоб подивитися.

Як і все інше в нашому плебілі, цей пасаж давно втратив свій стильний вигляд. Там був поламаний фонтан, забитий порожніми пивними пляшками, вбудовані квіткові горщики, а в них бляшанки з-під ЗізіФруту, недопалки сигарет і вживані презервативи, покриті (як казала Нуала) гнійними мікробами. Ще там була кабінка голоспінера. Колись вона показувала рух сонця, місяців, рідкісних звірів і тебе самого, якщо ти кидав гроші, але якийсь час тому її поламали, і тепер вона стояла мов із виколотими очима. Інколи ми входили досередини, відсовували потріпану завісу в зірочках і читали звістки, залишені на

стінах плебахурнею. «Моніка смокче». «Дарф також, тільки крашче». «Маеш \$?» «4арлі дар0 м». «Круп ТИ труп». Плебахурня була такою відважною – писала де хотіла і що хотіла. Не дбали, чи хтось це бачив.

Западинська плебахурня заходила до голоспінера, щоб покурити травичку (кабінка просмерділася нею) і зайнятися сексом: ми могли здогадатися про це по презервативах, а часом і трусиках, залишених там. Дітям-Садівникам таке заборонялося: галюциногенні засоби слугували релігійним цілям, а секс – лише для тих, хто обмінявся зеленими гілками і разом перестрибнув через вогнище. Але старші діти хвалилися, що вже робили і те, й те.

Крамниці, які ще не було забито дошками, належали до розряду «Все по 20», а називалися «У Блискітки», «Дика Сторона», «Мар і Хуана» – отакі назви. Продавали в них капелюхи з пір'ям, кольорові олівці, щоб малювати по тілу, футболки з драконами, черепами і негарними написами. Ще Стрибатончики, жувальну гумку, від якої язик світився у темряві, попільнички з червоними губами, які промовляли: «Дай Дмухнути», – і татувипалювачі «Для Твоєї Шкіри» (Єви казали, що вони пропалюють шкіру аж до вен). Тут можна було знайти дорогі речі за безцінь. Шекі казав, що їх поцуплено з бутиків Місця Сонця.

«Це все – крикливі брязкальця, – говорили зазвичай Єви. – Якщо вже збираєшся продати свою душу, вимагай принаймні вищої ціни!» Ми з Берніс пропускали це повз вуха. Наші душі нас не цікавили. Ми заглядали крізь вікна, від легковажних бажань нам голова йшла обертом. «Що ти хотіла б? – промовляли ми разом. – Світлодіодну паличку? Це для малих дітей! Відео “Кров і Троянди”? Фі, це для хлопців! Справжній Жіночий Біоімплант, з чутливими сосками? Рен, ну ти чудиш!»

Коли того дня Берніс мене покинула, я не знала, що робити. Думала, чи не краще мені просто повернутися, бо сама не почувалася у безпеці. Тоді побачила Аманду, що стояла по той бік пасажу з групою тексмексиканських дівчаток із плебілю. Я знала цю групу на вигляд, Аманди ніколи раніше з ними не було.

Ці дівчатка були одягнені як завжди: мініспіднички, всипані блискітками топи, на шиях боа наче з цукрової вати, срібні рукавички, у волоссі – пластифіковані метелики. Мали навушники Сі/Ейч-«цукерочки», яскраві телефони, браслети з медузами і красувалися, влаштувавши справжній спектакль. Грали на своїх Сі/Ейч-«цукерочках» однакову мелодію і танцювали під неї, крутячи задками й випинаючи груди. У них був такий вигляд, наче вони мали уже все з усіх крамниць і це їм надокучило. Я страшенно заздрила цьому їхньому вигляду. Просто стояла, заздрячи.

Аманда теж танцювала, тільки краще за інших. За мить зупинилася і трохи відійшла, набираючи текст на фіолетовому телефоні. Тоді глянула просто на мене, посміхнулася

і помахала срібними пальцями. Це означало: «Йди сюди».

Я перевірила, чи ніхто не дивиться. Тоді перетнула пасаж.

15

– Хочеш подивитися на мій браслет із медузами? – спитала Аманда, коли я підійшла до неї. Я мала видаватися їй жалюгідною зі своїм сирітським одягом і крейдяно-білими пальцями. Вона підняла зап'ястя: на них були крихітні медузи, що розкривалися і закривалися, як плавучі квіти. Вигляд мали ідеальний.

– Звідки це в тебе? – спитала я. Не дуже знала, що мені казати.

– Свиснула, – сказала Аманда. Плебильські дівчата з плебахурні переважно так і роздобували щось.

– А як вони в цьому живуть?

Аманда показала срібну кнопчку, на яку був застебнутий браслет.

– Це аератор, – пояснила вона. – Накачує кисень. Їжу додаєш двічі на тиждень.

– А що буде, коли забути?

– Їстимуть одна одну, – відповіла Аманда. Ледь посміхнулася. – Дехто з дітей навмисне не додає їжу. Тоді там починається мінівійна, і зрештою залишається тільки одна медуза, а потім вона гине.

– Це жахливо, – сказала я. Аманда й далі ледь посміхалася:

– Ну звісно. Тому вони це й роблять.

– Вони справді гарненькі, – промовила я нейтральним тоном. Мені хотілося її вдовольнити, а я не могла зрозуміти, що для неї «жахливо», добре чи погано.

– Візьми собі, – запропонувала Аманда. Простягла руку. – Я свисну собі ще.

Я страшенно хотіла мати цей браслет, але не знала, як купувати їжу для медуз, вони померли б. Або ж браслет знайшли б, хоч би як я його заховала, і в мене були б

неприємності.

– Не можу, – сказала я і відступила на крок.

– Ти з цих, правда? – спитала Аманда. Не глузувала, здавалося, їй просто цікаво. – З отих Божих. Боженят. Кажуть, що їх тут ціла купа.

– Ні, – відповіла я. – Не з них.

Відразу ж було видно, що я збрехала. У плебілі Западина не бракувало людей у дранті, але ніхто, крім Садівників, не вдягався у дрантя навмисне. Аманда трохи схилила голову вбік.

– Кумедно, – сказала вона. – На вигляд ти точнісінько, як вони.

– Я тільки живу з ними, – промовила я. – Я в них ніби в гостях. Насправді зовсім їх не люблю.

– Звісно, що ні, – погодилася Аманда, посміхаючись. Злегка поплескала мене по плечі. – Пішли. Хочу щось тобі показати.

Забрала мене до провулка, що вів на задвірки «Лусок і Хвостів». Нам, дітям-Садівникам, не можна було туди ходити, та ми все одно ходили, бо там можна було знайти багато вина на оцет, якщо випередити алкашів.

Провулок був небезпечний. Єви казали, що «Луски і Хвости» – брудне місце. Ми ніколи, нізащо не повинні туди заходити, особливо дівчатка. Над дверима світився неоновий напис «Розваги для дорослих», ввечері вхід охороняло двоє здорованів у чорних костюмах і сонцезахисних окулярах. Носили ті окуляри навіть у темряві. Одна зі старших дівчаток-Садівниць запевняла, наче ці чоловіки якось сказали їй: «Повертайся за рік і принось із собою свій солодкий задок». Але Берніс сказала, що вона просто вихвалялася.

Обабіч входу до «Лусок» світилися голограми. На них були гарні дівчата, покриті блискучими зеленими лусками, – геть усюди, крім волосся. Одна стояла на одній нозі, а другу вигнула так, що торкалася нею шиї. Я думала, що стояти так боляче, але дівчина на голограмі усміхалася.

Цікаво, ті луски виростили чи їх наклеєно? Ми з Берніс не могли дійти згоди щодо цього. Я говорила, що наклеєні, а Берніс – що виростили, бо дівчатам зробили операцію, як з біоімплантами. Я казала Берніс, що це повна дурня, бо ніхто не робить таких операцій. Але потай повірила їй.

Якось ми побачили дівчину з лусками, що бігла вулицею вдень. За нею гнався чоловік у чорному костюмі. Через блискучі зелені луски вона вся сяяла; скинула взуття на високих підборах і побігла боса, оббігаючи перехожих, але потім наступила на бите скло і впала. Чоловік наздогнав її, підняв і заніс назад до «Лусок», її руки у зеленій зміїній шкірі звисали й метлялися, з ноги текла кров. Коли я про це думала, мене щоразу проймало морозом. Так буває, коли побачиш, як хтось порізав собі пальця.

У глибині провулка біля «Лусок» був маленький квадратний дворик, де стояли сміттєві контейнери – для вуглеводів на сміттєнафту й інші.

Далі дощата загорожа, а за нею пустир, закинута ділянка – тамтешній будинок згорів. Тепер там була тільки тверда земля зі шматками цементу, обвугленим деревом, битим склом, і все це заросло бур'янами.

Інколи там ошивалася плебахурня. Вони нападали на нас, коли ми переливали вино з пляшок. Верещали: «Боженята, боженята, смерденята», – хапали відра і тікали з ними або виливали на нас. Раз це трапилося з Берніс, і від неї довго тхнуло вином.

Час від часу ми із Зебом заходили на цей пустир під час Занять на Природі: він казав, що це найбільше схоже на луг місце, яке можна знайти у нашому плебілі. Коли він був з нами, плебургівські діти нас не чіпали. Зеб був немов наш власний тигр: для нас ручний, для інших дикий.

Одного дня ми знайшли там мертву дівчину. Не мала ні волосся, ні вбрання: на ній залишилося лише кілька зелених лусок. «Наклеєні», – подумала я. Чи ще якось прикріплені. Хай там як, не вирости. Тож я мала рацію.

– Може, приймає сонячну ванну, – сказав один зі старших хлопців, а решта зареготали.

– Не чіпайте її! – наказав Зеб. – Майте якусь повагу! Сьогодні проведемо своє заняття на Даху.

Коли ми повернулися на наступне Заняття на Природі, дівчина вже зникла.

– Закладуся, що пішла на сміттєнафту, – шепнула мені Берніс. Сміттєнафту виробляли з усякого вуглеводного сміття – відходів із бойні, зіпсованої городини, ресторанних недоїдок, навіть із пластикових пляшок. Вуглеводи потрапляли до котла, а з нього виходили нафта, вода і все металеве. Офіційно туди не можна було вкладати людські тіла, але діти часто про це жартували. Нафта, вода і гудзики від сорочки. Нафта, вода і золоте перо від авторучки.

– Нафта, вода і зелені луски, – прошепотіла я Берніс.

На перший погляд закинута ділянка була порожньою. Ні алкашів, ні плебахурні, ні мертвих голих жінок. Аманда підвела мене до протилежного кутка, де лежала пласка бетонна плита. На плиту була сперта пляшка сиропу, така, як тюбик.

– Дивись, – промовила Аманда і сиропом написала своє ім'я на плиті. Відразу ж наповзли мурашки і почали живитися на літерах, тож кожна літера була наче обрамлена чорними мурашками. Так я довідалася, як її звуть, побачила ім'я, написане мурашками. Аманда Пейн.

– Круто, ні? – сказала вона. – Хочеш написати своє ім'я?

– Навіщо ти це робиш? – спитала я.

– Це гарно, – відповіла вона. – Ти щось пишеш, а вони це ідять. Так ти з'являєшся, а потім зникаєш. І ніхто не може тебе знайти.

Чому це мало для мене сенс? Не знаю, але мало.

– Де ти живеш? – спитала я.

– Ох, тут близько, – недбало кинула Аманда. Це означало, що насправді вона ніде не живе, спить десь у якомусь закинутому, самовільно зайнятому будинку або й ще гірше. – Я з Техасу, – додала вона.

Тож була біженкою. Після ураганів, а потім посухи з'явилося багато техаських біженців. Переважно вони були нелегалами. Тепер я могла зрозуміти, чому Аманда так цікавилася зникненням.

– Можеш піти і жити зі мною, – сказала я. Не планувала цього, саме в мене вирвалося.

У цю мить крізь щілину в огорожі протиснулася Берніс. Вона поступилася, повернулася до мене, та я вже її не хотіла.

– Рен! Що ти робиш? – гукнула вона. Перейшла пустир своєю важкою і діловитою ходою, як зазвичай. Мені спало на думку, що в неї надто великі ноги, надто квадратне тіло, надто малий ніс, а шия мала б бути довшою і тоншою. Як у Аманди.

– Здогадуюсь, що це твоя подруга, – посміхнулася Аманда. Я хотіла сказати: «Вона мені

не подруга», – але не відважилася на таку зраду.

Берніс підійшла до нас, її обличчя почервоніло. Завжди червоніла, коли сердилася.

– Рен, ходімо, – сказала вона. – Тобі не можна з нею розмовляти.

Тут вона помітила браслет із медузами, і я могла впевнено сказати, що їй захотілося його, як і мені.

– Ти недобра, – кинула Аманді. – Ти з плебахурні!

І взяла мене під руку.

– Це Аманда, – заявила я. – Вона житиме зі мною.

Я думала, що у Берніс почнеться один із її нападів сказу. Але я втупилася в неї кам'яним поглядом, який говорив, що я не здамся. Надто сильно на мене тиснучи, вона ризикувала втратити обличчя перед чужинкою, тож натомість змріяла мене безмовним і обдуманим поглядом.

– Добре, – погодилася Берніс. – Вона може допомогти нам нести вино на оцет.

– Аманда знає, як красти, – сказала я, коли ми втомлено поверталися до Оздоровчої Клініки. Я мала на увазі пропозицію укладення миру, але Берніс тільки пирхнула.

16

Я знала, що насправді не могла привести Аманду додому, як вуличне кошеня. Люцерна звеліла б мені повернути її туди, звідки взяла, бо Аманда з плебахурні, а Люцерна плебахурню ненавиділа. На її думку, це були занапащені діти, геть усі злодії та брехуни, а коли вже дитина занапащена, то вона як дикий пес, його не можна видресувати чи вірити йому. Боялася перейти вулицею від одного помешкання Садівників до іншого, бо там роїлися банди плебахурні, – могли її обступити, пограбувати і втекти з награбованим. Вона так і не навчилася простих речей – вхопити камінь, відповісти ударом на удар і здійснити крик. Це все через її попереднє життя. Вона була оранжереєюною квіткою, так називав її Зеб. Я колись думала, що це комплімент, через слово «квітка».

Тож Аманду викинуть зі свистом, якщо тільки я не отримаю спершу дозволу Адама Першого. Він любив, коли до Садівників приєднувалися люди, особливо діти, завжди

говорив, що Садівники повинні формувати юні уми. Якби він сказав, що Аманда житиме з нами, Люцерна не змогла б відмовити.

Ми втрьох знайшли Адама Першого в Оздоровчій Клініці – він допомагав розливати оцет у пляшки. Я пояснила, що підбрала Аманду – «визбирала, як колосся за женцями», і що вона хотіла би приєднатися до нас, узрівши Світло, і чи можна їй жити у мене вдома?

– Це правда, дитино моя? – спитав Адам Перший Аманду. Інші Садівники перестали працювати, втупившись натомість в Амандині мініспідничку і срібні пальці.

– Так, сер, – відповіла Аманда шанобливо.

– Вона погано впливатиме на Рен, – мовила Нуала, підійшовши до нас. – Рен легко піддається стороннім впливам. Ми повинні поселити її з Берніс.

Берніс кинула на мене тріумфальний погляд. У ньому читалося: «Бачиш, що ти зробила!»

– Так буде найкраще, – сказала вона нейтральним тоном.

– Ні! – запротестувала я. – Це я її знайшла!

Берніс зиркнула на мене. Аманда не сказала нічого.

Адам Перший дивився на нас трьох, щось обмірковуючи. Він багато знав...

– Можливо, це краще вирішити самій Аманді, – промовив він. – Їй слід зустрітися з обома сім'ями. Це допоможе розв'язати питання. Так було б найсправедливіше, еге ж?

– Я перша, – сказала Берніс.

Берніс жила у Кондомініумі «Буенавіста». Садівники не були його формальними власниками, бо власність – це зло, але якимось його контролювали. Ззовні збляклими золотими літерами було виведено: «Розкішні лофти для сучасних одинаків», але я знала, що всередині геть не розкішно. Душ у помешканні Берніс був забитий, кухонна плитка потріскана, а місцями взагалі повідпадала. Під час дощу стеля протікала, ванна кімната була слизька від плісняви.

Ми втрьох увійшли до вестибюлю, проминувши консьєржку, Садівницю середнього віку. Вона була зайнята виплітанням якогось макраме і майже нас не помітила. Щоб дістатися до Берніс, нам довелося піднятися сходами на шостий поверх, бо Садівники не схвалювали ліфтів, окрім як для старих і паралітиків. На сходах було повно заборонених

речей: голки від шприців, використані презервативи, а ще ложки і недогарки свічок. Садівники говорили, що це плебільські злодюги, бандити та сутенери пробираються сюди поночі й використовують сходи для своїх огидних зібрань, але ми ніколи нічого такого не бачили. Хоча впіймали якось Шекі, Кроза і всю їхню компанію, коли вони пили там вино зі зливків.

Берніс мала власний пласключ, відчинила двері й впустила нас досередини. Помешкання пахло, як пахне неправе вбрання, залишене під забитою раковиною, закладені носи дітей чи пелюшки. Крізь ці запахи пробивався інший – насичений, родючий, паркий аромат землі. Може, він, домішуючись до гарячого повітря, піднімався по вентиляційній системі з підвалу, де Садівники вирощували гриби.

Але здавалося, що цей запах – усі ці запахи – струменіли від матері Берніс, Віни. Вона сиділа на витертій плюшевій канапі, наче пустивши там коріння, і не зводила очей зі стіни. Мала на собі свій звичний безформний одяг, на колінах старе жовте дитяче покривальце; солом'яне волосся безладно звисало обабіч круглого м'якого білястого обличчя; долоні нещільно стиснуті, наче з переламаними пальцями. На підлозі перед нею лежали численні брудні тарілки. Віна не куховарила – їла те, що давав їй батько Берніс, або не їла взагалі. Але ніколи не прибирала. Майже не озивалася, і зараз не сказала нічого. Її очі блиснули, коли ми її проминали, тож, можливо, вона нас побачила.

– Що з нею? – шепнула мені Аманда.

– Вона під Перелогом, – відшепнула я.

– Так? А на вигляд як обдовбана.

Моя мама казала, що у матері Берніс «депресія». Але, як завжди нагадувала мені Берніс, моя мама не була справжньою Садівницею, бо справжній Садівник ніколи не сказав би «депресія». Садівники вірили, що люди, які поводитися як Віна, були у стані Перелогу – відпочивали, відступали вглиб себе, щоб здобути Духовну прозорливість, назбирати енергії на мить, коли знову розпустяться, як бруньки навесні. Це тільки здавалося, наче вони нічого не роблять. Деякі Садівники могли дуже довго перебувати в стані Перелогу.

– От мое помешкання, – сказала Берніс.

– А де б я спала? – спитала Аманда.

Ми оглядали кімнату Берніс, коли ввійшов Берт Набалдашник.

– Де моя маленька дівчинка? – гукнув він.

– Не відповідайте, – наказала нам Берніс. – Зачиніть двері!

Ми чули, як він ходить великою кімнатою. Потім він увійшов до нас, упіймав Берніс і підняв її. Так і стояв, тримаючи її попід пахви.

– Де моя маленька дівчинка? – спитав він знову, а я аж скулилася зі страху. Вже й раніше бачила, як він таке робив, і не лише з Берніс. Просто любив дівчачі пахви. Міг затиснути тебе між рядками квасолі, коли ти переселяєш равликів та слимаків, і вдавати, що допомагає. Потім розпускав руки. Справжній набалдашник.

Берніс кривилася і звивалася.

– Я не твоя маленька дівчинка, – сказала вона. Це могло означати «Я не маленька», «Я не твоя» і навіть «Я не дівчинка». Берт сприйняв це як жарт.

– То куди поділася моя маленька дівчинка? – повторив він жалібним голосом.

– Пустите мене! – крикнула Берніс.

Я їй співчувала, а водночас тішилася. Хай які почуття викликав у мене Зеб, це принаймні був не сором.

– А тепер я хотіла б оглянути твоє помешкання, – сказала Аманда. Тож ми обидві спустилися сходами, залишивши Берніс, червонішу й лютішу, ніж зазвичай. Я через це почувалася зле, але не настільки, щоб відмовитися від Аманди.

Люцерна не була задоволена, довідавшись, що до нашої сім'ї додано Аманду. Та я сказала, що так розпорядився Адам Перший. І що вона могла зробити?

– Їй доведеться спати у твоїй кімнаті, – сердито заявила Люцерна.

– Вона не проти, – відказала я. – Правда, Амандо?

– Авжеж ні, – промовила Аманда. Мала на такий випадок дуже чемну манеру – так, наче вона робить комусь ласку. Це зачепило Люцерну.

– І їй доведеться позбутися цього крикливого вбрання, – докинула вона.

– Але ж воно ще не зношене, – невинно заперечила я. – Не можемо просто його викинути. Це було б марнотратством!

– Ми його продамо, – суворо промовила Люцерна. – Гроші нам згодяться.

– Гроші повинна отримати Аманда, – сказала я. – Це її вбрання.

– Усе гаразд, – заговорила Аманда, тихо, але по-королівському. – Воно нічого мені не коштувало.

Тоді ми зайшли до моєї переділки, сіли на постелі й засміялися, затуляючи роти долонями.

Повернувшись увечері, Зеб спершу нічого не сказав. Ми разом пообідали, Зеб жував запіканку із сойбіту та зеленої квасолі-шпарагівки і дивився на Аманду, її зграбну шию, срібні пальці, і те, як вона делікатно скубає їжу з тарілки. Рукавичок іще не зняла. Нарешті сказав їй:

– Ти хитра мала маніпуляторка, еге ж?

Це було сказано дружлюбно, тим самим тоном, яким він говорив до мене «Молодця дівчина», коли я вигравала в доміно.

Люцерна, що саме накладала йому другу порцію, завмерла на середині руху, з піднятою вгору великою ложкою, як із металодетектором. Аманда широко розплющеними очима дивилася просто йому в обличчя:

– Даруйте, сер?

Зеб засміявся.

– Ти чудова, – сказав він.

17

Коли ми з Амандою жили разом, це було як мати сестру, тільки краще. Тепер вона одягалася як Садівниця, тож на вигляд не відрізнялася від решти, а невдовзі й пахла так само.

Першого тижня я показала їй усе довкола. Завела до Оцтової Кімнати, до Швейної Кімнати і до спортивної зали з біговою доріжкою «Дожени Свое Просвітлення». Керував залом Мугі. Ми називали його Мугі Мускул, бо в нього тільки один мускул і залишився. Проте Аманда з ним подружилася. Вона подружилася з усіма, питаючи в них, як правильно робити різні речі.

Берт Набалдашник пояснив їй, як переселяти равликів і слимаків у Саду. Їх слід було перекинути через балюстраду на вулицю. Вважалося, що вони поповзуть геть і знайдуть собі нові доми, хоча я знала, що насправді їх розчавить вуличний транспорт. Катуро Гайковий Ключ, який лагодив сантехніку і стежив, щоб ніде не протікало, показав їй роботу гідравлічної системи.

Філо Туман небагато їй сказав, проте часто до неї посміхався. Старші Садівники казали, що він перетнув межі мови і подорожує з Духом, хоча Аманда казала, що в нього просто з'їхав дах від наркотиків. Стюарт Шуруп, який майстрував нам меблі зі знайдених на смітнику матеріалів, не любив людей, але любив Аманду. Казав, що ця дівчина має добре око до дерева.

Шити Аманда не любила, але вдавала, наче любить, тож Сур'я її хвалила. Ребекка називала її «серденько» і казала, що в неї добрий кулінарний смак, а Нуала воркувала над її співом у хорі «Бруньки та Квітки». Навіть Суха Відьма Тобі ясніла на виду, коли приходила Аманда. Тобі була найміцнішим горішком, але Аманда зненацька зацікавилася грибами і допомагала старій Пілар ставити печатки із бджолами на медових етикетках. Це втішило Тобі, хоча вона намагалася цього не показувати.

— Чого ти так до них підлабузнюєшся? — спитала я.

— Бо так можна багато довідатися, — відповіла вона.

Ми багато чого розповідали одна одній. Я розповіла їй про свого батька, свій дім у Комплексі «ЗдороВайзер» і про те, як моя мати втекла із Зебом.

— Закладуся, що при ньому їй робилося гаряче в трусиках, — сказала Аманда. Ми шепотіли це все у нашій переділці вночі, Зеб і Люцерна були поблизу, тож важко було не чути звуків, із якими вони займалися сексом. До появи Аманди я дуже такого соромилася, але тепер вирішила, що це кумедно, бо так вважала Аманда.

Аманда розповідала мені про посухи в Техасі, про те, як її батьки втратили франшизу «Кавіжанки» і не могли продати свій дім, бо ніхто не хотів його купити, і що не було роботи, і врешті вони потрапили до табору біженців, де були старі трейлери і багато тексмексиканців. Потім їхній трейлер розтрощило під час чергового урагану, а батька вбило шматком металу, підхопленим вітром. Багато людей потонуло, але вони з матір'ю трималися за дерево і їх урятували якісь люди в човні. Аманда розповіла, що це були злодії, шукали, чого б украсти, але сказали, що доправлять їх на суходіл і до притулку, якщо вони погодяться на торг.

– Який торг? – спитала я.

– Простий торг, – відповіла Аманда.

Притулком був футбольний стадіон, на якому розбито намети. Там відбувалася сила торгів: Аманда казала, що за двадцять доларів люди зробили б усе. Тоді через погану питну воду захворіла її мати. Аманда не захворіла, бо торгувала і споживала газовану воду. Ліків не було, тож мати померла.

– Багато людей зісралися до смерті, – сказала Аманда. – Аби ти чула, як там смерділо...

Потім Аманда втекла, бо хворіло дедалі більше людей, ніхто не вивозив лайна та сміття і не привозив харчів. Вона змінила ім'я – не хотіла, щоб її повернули на футбольний стадіон: біженців планувалося використовувати для робіт, будь-яких, що накажуть. «Жодних безкоштовних обідів», – казали їм, за все треба платити, так чи інакше.

– А яке воно було раніше? – спитала я. – Твое ім'я.

– Звичайне для білого непотребу, Барб Джонс, – відказала Аманда. – Так було написано у мене в посвідці. Та тепер у мене ні посвідки, ні особистості. Тож я невидима.

Це було ще одне, чим я могла у ній захоплюватися, – її невидимість.

Аманда пішла на північ із тисячами інших людей.

– Я спробувала автостопом, але під'їхала тільки раз, з одним таким чолов'ягою... Він казав, що розводить курчат, – розповідала вона. – Поліз мені рукою між ноги. Завжди можна здогадатися, що таке вже на підході, бо вони тоді кумедно сапають. Я вбила великі пальці йому в очі й вилетіла звідти кулею.

Це прозвучало так, наче великі пальці, вбиті в очі, були нормою в Екскфернальному Світі. Я хотіла б навчитися таке робити, але не думала, що в мене досить міцні нерви.

– Тоді я мусила перебратися через Стіну.

– Яку стіну?

– Чи ти новин не дивишся? Стіну, яку будують, щоб стримати біженців із Техасу, бо огорожі не досить. Там стережуть люди зі струмелетами, бо це стіна КорпБеКорпу. Але кожен ддюйм не встережуть, – діти-тексмекси знають усі тунелі, вони допомогли мені перебратися.

– Тебе ж могли застрелити... – зауважила я. – А що далі?

– Далі я йшла сюди і заробляла по дорозі. На їжу і все таке. Тож це трохи затяглося.

На її місці я просто лягла б у придорожній рівчак і плакала б, доки не померла. Але Аманда каже, що коли хочеш чогось по-справжньому, то придумаш, як це зробити. Каже, що шкода марнувати час на безнадію.

Я боялася проблем з іншими дітьми-Садівниками: врешті, Аманда з плебахурні, а вони належать до наших ворогів. Берніс, звісно, ненавиділа Аманду, але не сміла в цьому зізнатися, бо, як і всі інші, захоплювалася нею. Насамперед ніхто із Садівників не вмів танцювати, Аманда ж рухалася чудово, стегна в неї були цілковито вільні. Навчала мене, коли не було Люцерни і Зеба. Ми вмикали музику на її фіолетовому телефоні. Вона ховала його в нашому матраці, а коли карточка закінчувалася, їй завжди вдавалося свиснути наступну. Ще вона сховала дещо зі своєї крикливої плебурбської одежі, тож коли треба було щось свиснути, надягала її і йшла до Западинського пасажу.

Я бачила, що Шеклтон, Крозьє і старші хлопці в неї закохані. Була дуже гарна, мала смагляву шкіру, довгу шию, великі очі, та ці хлопчиська могли й гарну дівчинку обізвати смокчиморквою або ходячою м'ясною діркою; мали багато таких негарних прізвиськ для дівчат.

Але не Аманду – вона здобула їхню повагу. Носила осколок, з одного краю обклеєний липкою стрічкою, щоб легше було тримати, і казала, що те скло не раз рятувало їй життя. Показала нам, як ударити коліном нахабного чолові'ягу в промежину, як поставити йому підніжку, а тоді копнути в підборіддя так, щоб зламати йому шию. Казала, що знає багато таких трюків, які можна використати за потреби.

Але в дні Свят чи на заняттях хору «Бруньки та Квітки» була найпобожнішою з усіх. Можна було подумати, що її скупано в молоці.

Свято Ковчегів

Свято Ковчегів

Рік Десятий

ПРО ДВА ПОТОПИ І ДВА ЗАВІТИ. Мовлено Адамом Першим

Дорогі Друзі і Співсмертні!

Сьогодні Діти збудували свої малі Ковчеги і випустили в Арботерум Крик[15 - Струмок, що протікає в дендрарії Парку Вашингтон у Портленді, штат Орегон.], щоб нести послання поваги до Божих Створінь іншим дітям, які можуть знайти їх на морському узбережжі. Чудовий акт турботи у світі, якому загрожує дедалі більша небезпека! Пам'ятаймо: краще сподіватися, ніж смутку піддаватися!

Цього вечора ми розділимо між собою особливу Святочну трапезу – витвір Ребекки, розкішний сочевичний суп, що символізує Перший Потоп, а в ньому варенички – Ноеві Ковчеги, начинені вирізаними з овочів фігурками Тварин. В одному з них сховано Ноя із ріпи, і той, хто його знайде, отримає особливий приз. Це має навчити нас їсти розважливо, а не глитати без розбору.

Приз цей – картина, намальована Нуалою, нашою талановитою Євою Дев'ятою: Святий Брендан Мандрівник[16 - Святий Брендан Клонфортський (ірландською Breanainn; близько 484–577 рр.) – ірландський мореплавець, християнський святий.], зображений із необхідними припасами, які нам слід помістити в наших складах-Араратах, готуючись до Безводного Потопу. У цьому мистецькому творі Нуала приділила належну увагу бляшанкам сойдин і сойбітам. Та пам'ятаймо, що слід регулярно оновлювати наші Арарати. Ви ж не хотіли б відкрити бляшанку сойдин у день потреби і виявити, що вміст її зіпсувався?

Достойна Бертова дружина, Віна, перебуває у стані Перелогу і не може бути з нами на нашому Святі, та ми певні, що невдовзі радо її привітаємо, і нетерпляче чекаємо цього.

А зараз перейдімо до нашої Відправи Свята Ковчегів.

Цього дня ми тужимо, але й радіємо. Тужно оплакуємо смерть усіх земних Створінь суходільних, знищених під час Першого Потопу вимирання – хай коли б він відбувся, – проте радісно тішимося, що вижили Риби, Кити, Корали, Морські Черепахи, Дельфіни, Морські Їжаки... а, так, і Акули, – тішимося з їхньої пощади, хоча, можливо, зміна океанічної температури і засолення, викликані значним напливом прісної води, завдали шкоди якимось невідомим нам Видам.

Оплакуємо винищення, жертвами якого стали Тварини. Бог, очевидно, хотів позбутися численних Видів, про що свідчать скам'янілі викопні рештки, але багато з них вціліло аж до наших часів, і їх Він наново віддав під нашу опіку. Якби хтось створив чудову симфонію, чи хотів би її знищення? Земля і музика її, Всесвіт і гармонія його – ось труди Божого Творіння, вбогою тінню яких є творіння Людське.

Згідно з Божими Словами, зверненими до Людей, завдання порятунку обраних Видів було довірене Ноеві, що символізує свідому частку Людства. Його єдиного було попереджено; він єдиний узяв на себе первинне Адамове служіння – охороняти улюблені Богом види, доки води Потопу не опали, а його Ковчег не спинився на горах Араратських. Тоді врятованих Тварин було випущено на Землю, як за другого Творіння.

За першого Творіння всі раділи, але друге мусимо охарактеризувати інакше: Бог не був уже задоволений цілковито. Знав, що з Людиною, його останнім експериментом, щось пішло не так, та було вже запізно, щоб виправити це. «Я вже більше не буду землі проклинати за людину, бо нахил людського серця лихий від віку його молодого. І вже більше не вбиватиму всього живого, як те Я вчинив був», – кажуть звернені до Людей Божі Слова у Книзі Буття [8:21].

Так, мої Друзі, усі дальші прокляття землі будуть витвором не Бога, а самої Людини. Поміркуймо про південне узбережжя Середземного моря – колись родючі поля, тепер пустеля. Поміркуймо про знищення у басейні ріки Амазонки; поміркуймо про масове руйнування екосистем, кожна з яких – живе віддзеркалення нескінченної Божої турботи про деталі... Але це тема іншого дня.

Тоді Бог мовив річ, гідну уваги. Він мовив: «І ляк перед вами – себто Людьми, – і страх перед вами буде між усією звіриною землі й між усім птаством небесним... У ваші руки віддані вони» [Буття 9:2]. Та це не так, як запевняє дехто. Бог не каже Людині, що вона має право знищити всіх тварин. Натомість це пересторога Божа улюбленим Створінням: «Стережіться Людини і злого серця її».

Тоді Бог встановлює Завіт із Ноем і синами його і «з кожною живою душею». Багато є таких, що пам'ятають Завіт із Ноем, але забувають про Завіт з усіма іншими живими Істотами. Та Бог про це не забуває. Кілька разів повторює слова «всьяке тіло» і «кожна жива душа», аби ми вже напевне зрозуміли, про що йдеться.

Ніхто не може укласти Завіту із каменем: щоб Завіт існував, мусять існувати щонайменше дві живі та дієздатні сторони його. Тому Тварини не є нечутливою матерією, вони не шматки м'яса. Ні, вони мають живі душі, бо інакше Бог не міг би укласти з ними Завіт. Це підтверджують звернені до Людей Божі Слова: «Спитай лиш у тварин, – каже Книга Йова, 12, – вони тебе навчать, у птиць небесних, і тобі сповістять... риби в морі тобі повідають»[17 - Переклад І. Хоменка.].

Згадаймо сьогодні Ноя, обраного опікуна Видів. Ми, Божі Садівники, є множинним Ноем: нас теж покликано, нас теж попереджено. Можемо відчувати симптоми наближення катастрофи, як лікар відчуває пульс хворого. Мусимо в готовності чекати часу, коли ті, хто зламав довіру Тварин, – стерли їх із поверхні Землі, куди помістив був їх Бог, – самі будуть зметені Безводним Потопом, що нестиметься на крилах темних Божих Ангелів, які літають уночі. Нестимуть Потоп цей літаки, гелікоптери, швидкісні поїзди, вантажівки та інші транспортні засоби.

Але ми, Садівники, плекатимемо в собі знання про Види та їхню цінність для Бога. Мусимо перевезти це безцінне знання над поверхнею Безводних Вод, наче у Ковчезі.

Дбайливо будуймо свої Арарати, Друзі мої. Завбачливо заповнюймо їх припасами, продуктами консервованими й сушеними. Добре їх замаскуймо.

Хай Бог вирве нас із тенет птахолова і пером Своім укриє нас, і під крильми Його захираємося ми, як сказано у Псалмі 90: «Не будеш боятися страху нічного, ані зарази, що в темряві ходить, ані моровиці, що нищить опівдні».

Дозволю собі нагадати, як важливо мити руки, – принаймні сім разів денно і після кожної зустрічі з чужими. Ніколи не зарано розпочати практикувати цю необхідну обережність.

Уникайте кожного, хто чхає.

Заспіваймо.

Мое тіло – Ковчег мій земний

Мое тіло – Ковчег мій земний.
Потоп його не здолає.
Всі Створіння – бо добрі вони —
Тіло в собі ховає.

Збудоване з генів воно і клітин
І має безліч нейронів.
Мільйони літ, що Адам проснув,
Живуть у ньому, як в лоні.

Я до Арарату безпечно втечу,

Коли довкруги розруха —
Покірно до суші пристане Ковчег
При світлі Святого Духа.

І там доживу, скільки жити рад,
В гармонії у взірцевій
Із кожним Створінням, яке на свій лад
Співає хвалу Творцеві.

З Усного Пісенника Божих Садівників

18. Тобі. День Святого Кріка

Рік двадцять п'ятий

На північному лужку досі лежить мертвий кабан. Грифи вже за нього взялися, та ще не можуть дістатися крізь товсту шкуру, обмежуються очима і язиком. Доведеться їм почекаати, доки він зігніє і репне, тоді добудуться до середини.

Тобі скеровує бінокль угору, на ворон, що кружляють довкола. Знову глянувши вниз, бачить двох левогнят, які перетинають лужок. Самець і самиця, виступають так, наче вони володарі цього місця. Зупиняються нюхнути кабана. Тоді продовжують рух.

Тобі зачаровано вдивляється в них — ніколи досі не бачила левогнят у плоті, лише на картинках. «Чи вони мені не привиділися?» — питає сама себе. Ні, левогнята справжні. Мабуть, це тварини із зоопарку, звільнені якоюсь фанатичною сектою під час останніх розпачливих днів.

Не видаються грізними, хоча насправді такі. Сплайс лева з вівцею замовлено Левами Ісаїстами, щоб наблизити Тисячолітнє Царство. Зміркували, що єдиним способом здійснення пророцтва про левино-ягнячу приязнь без того, щоб перший з'їв друге, є їх поєднання. Але результат вийшов не зовсім вегетаріанським.

Проте левогнята здаються доволі лагідними, руно в них кучеряво-золоте, хвости метляються. Скубають голівки квітів, не дивляться вгору, а все ж Тобі має відчуття, що вони чудово її бачать. Тоді самець роззявляє пащу, показує довгі гострі ікла й кричить. «Дивне поєднання бекання та ревіння, блеріння», — думає Тобі.

Їй по шкірі йдуть сироти. Неприємна думка, що одне із цих створінь може стрибнути на неї

з-за куща. Якщо вже їй призначено бути загризеною і жертвою, то вона віддала б перевагу звичнішому хижакові. А все-таки вони приголомшливі. Тобі дивиться, як вони разом вистрибують, а тоді нюхають повітря і неквапом віддаляються до краю лісу, зникаючи у плямистих тінях.

«З якою радістю побачила б їх Пілар!» – думає вона. Пілар, Ребекка, мала Рен. І Адам Перший. І Зеб. Усі вони вже мертві.

«Припини це, – наказує вона собі. – Просто негайно припини».

Обережно, боком спускається сходами, користуючись для рівноваги ручкою швабри. Досі сподівається – досі, – що двері ліфта відкриються, заблимає світло, запрацює кліматизація, і хтось – хто? – вийде.

Вона йде довгим коридором, тихо ступає по дедалі пружнішому килиму, минає ряд дзеркал. У спа не бракує дзеркал: при різкому світлі мали нагадувати клієнткам, як зле вони виглядають, а тоді, за м'якого освітлення, показувати, який добрий вони ще можуть мати вигляд за невеликої, хоч і недешевої допомоги.

Але після перших кількох тижнів самотності Тобі закрила дзеркала рожевими рушниками, щоб не лякатися власної постаті, переходячи від однієї рами до іншої.

– Хто тут живе? – промовляє вона вголос. «Не я, – відповідає подумки. – Те, що я роблю, важко назвати життям. Лежу у сплячці, як бактерія на льодовику. Вичікую. І це все».

Решту ранку Тобі проводить у якомусь заціпенінні. Колись це була медитація, та тепер не може назвати його так. Здається, її й досі може охопити та паралізувати лють. Невідомо, коли трапиться напад. Починається він як зневіра, закінчується смутком, але між цими фазами все її тіло здригається від гніву. Гніву на кого, на що? Чому її життя врятоване? Одне з незліченних мільйонів. Чому не хтось молодший, хтось із більшим оптимізмом і свіжішими клітинами? Мусить вірити, що вона тут з якоїсь причини, – дати свідчення, переслати звістку, принаймні порятувати щось із загальної руїни. Мусить вірити, але не може.

Каже собі, що недобре витратити стільки часу на тугу. Тугу та роздуми. Цим нічого не досягнеш.

Найбільшу денну спеку передрімує. Намагатися втриматися на ногах під час полудневої парилки – тільки марнувати енергію.

Вона спить на масажному столі в одній із кабінок, де клієнткам спа робили всілякі органіко-ботанічні процедури. Там є рожеві простирадла, рожеві подушки, і покривала теж рожеві – м'які затишні барви, пестливі дитячі кольори, – хоча за такої погоди покривала їй не потрібні.

Тобі має певні труднощі з пробудженням. Мусить змагатися із летаргією. Це сильне прагнення – спати. Спати і спати. Спати вічно. Вона не може жити лише сьогоднішнім, як куш. Але минуле – це зачинені двері, а жодного майбутнього вона не бачить. Може, тягтиме з дня у день, з року в рік, доки просто не засохне, западеться в собі, зморщиться, як старий павук.

Або ж піде навпростець. Завжди залишається Мак у червоній пляшечці, залишаються смертоносні аманітові гриби[18 - Вони ж мухоморові.], маленькі Ангели Смерті. Скільки часу мине, перш ніж вона випустить їх на свободу всередині себе і дозволить їм відлетіти разом із нею на білих-білих крилах?

Щоб піднести собі настрій, відкриває баночку меду. Це остання, що залишилася з меду, який вони викачали так давно – вона й Пілар – на Даху Райскелі. Тобі берегла її всі ці роки, як захисний талісман. «Мед не псується, – казала Пілар, – якщо тільки берегти його від води: тому древні називали його іжею безсмертя».

Ковтає одну пахучу ложечку, тоді другу. Збирання меду було тяжкою працею: обкурювання вуликів, копіткє висування стільників, викачування. Вимагало делікатності й тактовності. Із бджолами слід було розмовляти і переконувати, не кажучи вже про тимчасове отруєння газом. Інколи вони жалили, але в її пам'яті всі ці переживання збереглися як одне нескаламучене щастя. Тобі знає, що це самообман, але вона хоче себе обманювати. Відчайдушно потребує віри, що така чиста радість можлива досі.

19

Поступово Тобі перестала думати, що їй слід покинути Садівників. Насправді не поділяла їхнього «Вірую», але не була вже й невіруючою. Одна пора року переходила в іншу – дощова, буремна, гаряча й суха, холодніша й суха, дощова й тепла, – і так із року в рік. Не була Садівницею, але не була більше й плебургеркою. Не була ні тією, ні іншою.

Вона вже наважувалася виходити на вулиці, хоча не відходила далеко від Саду, добре запиналася, вдягала носову маску, капелюх із широкими крисами. Досі бачила нічні кошмари про Бланко – змії на його передпліччях, безголових жінок, прикутих ланцюгами

до його спини, його долоні – обдерті зі шкіри, змережані синіми венами, долоні, що тяглися їй до шиї. «Скажи, що ти мене кохаєш! Скажи це, суко!» У найгірші свої моменти з ним, під час найгіршого жаху, найбільшого болю вона зосереджувалася на цих долонях, уявляючи, як виринає їх із зап'ясть. Долоні, інші частини його тіла. Бризкає сіра кров. Уявляла його живцем ввіпхнутого у казан з окропом. Це були насильницькі думки, і, приєднавшись до Садівників, вона намагалася стерти їх зі свого мозку. Але вони поверталися. Ті, хто спав у сусідніх переділках, казали їй, що інколи вона видає уві сні те, що вони називали «сигналами лиха».

Адам Перший знав про ці сигнали. З часом вона усвідомила, що недооцінювати його було б помилкою. Хоча тепер його борода перетворилася на невинну піристу білизну?, а блакитні очі були круглими і простодушними, як у дитини, хоча він здавався таким довірливим і вразливим, Тобі відчувала, що ніколи не зустрічала нікого, так сильно спрямованого до мети. Не використовував цю мету як зброю, просто плив у ній і дозволяв їй нести себе. Тяжко було його атакувати – те саме, що атакувати приплив.

– Зараз він у Пейнболі, моя люба, – сказав він їй одного чудового дня, це був день Святого Менделя. – Може, ніколи не звільниться. Може, повернеться там до першоелементів.

Серце Тобі затріпотіло:

– Що він зробив?

– Убив жінку, – відповів Адам Перший. – Неналежного типу. Жінку з однієї із Корпорацій, що шукала у плебурбі емоцій. Хотів би я, щоб вони такого не робили. Цього разу Корп-БеКорп був змушений діяти.

Тобі вже чула про Пейнбол[19 - Від англ. rain – біль.]. Це було покарання для засуджених злочинців, як політичних, так й інших. Могли вибирати смерть від струмелету чи Арени Пейнболу, яка зовсім не була ареною, а радше закритим лісом. Ті, що туди потрапляли, отримували їжу на два тижні та пейнбольний пістолет – він стріляв фарбою, як звичайний пейнтбольний пістолет, але як вцілить тобі в очі, то засліпить, а якщо фарба потрапить на шкіру, то роз'їдає тіло, і підстрелений стає легкою здобиччю для горлорізів з іншої команди. Кожен, хто там опинився, потрапляв до однієї з двох команд – Червоної або Золотої.

Жінки-злочинниці не часто вибирали Пейнбол, віддавали перевагу струмелету. Так само чинила більшість політв'язнів. Знали, що не матимуть там шансів, тож воліли покінчити із цим якомога швидше. Тобі могла це зрозуміти.

Довгий час існування Арени Пейнболу тримали в таємниці, так само, як і півнячі бої та Внутрішню Видачу[20 - Фінансовані урядом викрадення та позасудова передача особи з однієї країни в іншу.], та кажуть, що тепер це можна побачити на екрані. У Пейнбольному

лісі були камери, сховані в дерева і вбудовані в скелі, але переважно там нічого не можна було побачити, крім ноги, руки чи розмитої тіні, бо пейнболісти, зрозуміло, пересувалися крадькома. Та час від часу на екрані з'являвся хіт. Якщо хтось вижив там місяць, вважався добрим; довше – дуже добрим. Дехто підсидає на адреналін і не хотів виходити, коли його час добігав кінця. Навіть професіонали із КорпБеКорпу боялися пейнболістів-довгостроковиків.

Деякі команди вішали свою здобич на дереві, деякі калічили тіло. Відтинали голову, виривали серце і нирки. Це мало залякати іншу команду.

З'їдали частину тіла, якщо їжа закінчувалася чи просто щоб показати, які вони люті. «З часом, – думала Тобі, – ти не просто перетинаєш межу, а забуваєш, що колись існували якісь межі. Робиш усе, що можеш».

На мить їй перед очима постав Бланко – безголовий, підвішений догори ногами. Що вона відчула при цьому? Задоволення? Жаль? Не могла сказати.

Попросила для себе Відправи Чування, провела її навколішках, намагаючись думати про поєднання розумом із гороховим полем. Зелений горошок, лоза, цвіт, листя, стручки. Так зелено і заспокійливо. Майже спрацювало.

Одного дня стара Пілар – Єва Шоста – з лицем, поморщеним, як волоський горіх, спитала Тобі, чи хоче вона довідатися щось про бджіл. Бджоли і гриби були спеціальністю Пілар. Тобі любила Пілар, яка здавалася дружелюбною і спокою якої вона заздрила, тож відповіла згодою.

– Добре, – сказала Пілар. – Ти завжди можеш розповісти про свої клопоти бджолам.

Тож Адам Перший був не єдиним, хто помітив стурбованість Тобі.

Пілар забрала її до вуликів і відрекомендувала бджолам по імені.

– Мусять знати, що ти друг, – сказала вона. – Можуть відчути твій запах. Просто рухайся повільно, – перестерегла, коли бджоли покрили голе передпліччя Тобі, наче золоте хутро. – Наступного разу впізнають тебе. Ох. Якщо вони тебе вжалять, не бий. Просто змахни жало. Але вони не жалитимуть, якщо не боятимуться, бо гинуть, ужаливши.

Пілар знала силу всього про бджіл. Бджола залетить до хати – завітає хтось чужий, а як уб'єш бджолу, відвідини будуть недобрими. Якщо бджоляр помре, слід сповістити про це бджіл, інакше відрояться і відлетять. Мед зцілює відкриті рани. Рій бджіл у квітні – дні непривітні. У червні відрієвся – місяць оновився. Рій бджіл у липні – клопіт прилипне. Усі

бджоли у вулику – це одна бджола, тому вони помруть за вулик.

– Як Садівники, – мовила Пілар. Тобі не могла сказати напевне, чи це жарт.

Спершу вона викликала у бджіл тривогу, але потім вони її прийняли. Дозволили їй самій брати мед і лише двічі вжалили.

– Бджоли помилилися, – сказала їй Пілар. – Мусиш попросити в їхньої Королеви дозволу і пояснити їм, що ти не хочеш їх скривдити.

Сказала, що говорити це слід уголос, бо бджоли не вміють добре читати твої думки, так само, як і люди. Тож Тобі говорила, хоча й почувалася при цьому по-дурному. Що подумали б перехожі на тротуарі, побачивши, як вона розмовляє із бджолиним роєм?

На думку Пілар, уже десятиліття бджоли в усьому світі мають гризоту. Чи то пестициди, чи спека, чи хвороба, а може, все разом – ніхто не знає достеменно. Але бджоли в Саду на Даху не просто почувалися добре, а процвітали.

– Вони знають, що їх люблять, – стверджувала Пілар.

Тобі сумнівалася в цьому. Багато в чому сумнівалася. Але залишала свої сумніви при собі, бо Садівники нечасто вживали слово «сумнів».

За якийсь час Пілар забрала Тобі до вологих підвалів під Кондомініумом «Буенавіста» і показала їй, де росли гриби. «Бджоли та гриби йдуть у парі», – сказала Пілар. Бджоли мають добрі стосунки з невидимим світом, будучи посланцями мертвих. Укинула цей безумний фактик так, наче він загальновідомий і тільки Тобі вдає, що не знає цього. Гриби були трояндами в саду цього невидимого світу, бо справжній гриб росте під землею. Та частина, яку можна побачити, – те, що більшість людей називає грибом, – лише швидкоплинний прояв. Хмарна квітка.

Були гриби для їжі, гриби для медичних цілей і гриби для видінь. Ці останні вживали під час Чувань і Тижнів Усамітнення, хоча інколи вони добре спрацьовували за певних хвороб, навіть допомагали людям перейти через стан Перелогу, коли Душа відновлювала свою родючість. Пілар казала, що всі колись перебувають стан Перелогу. Але надто довге перебування під Перелогом було небезпечним.

– Це наче спускатися сходами, – пояснила вона, – і ніколи не повертатися вгору. Але гриби можуть у цьому допомогти.

Пілар розповідала, що є три різновиди грибів: Неотруйні Завжди, Використовуй Обережно

й Розважливо, Стережися. Усі слід запам'ятати. Порхавки, усі види – Неотруйні Завжди. Псилоцибінові – Використовуй Обережно й Розважливо. Усі аманітові, особливо *amanita phalloides*[21 - Мухомор зелений, він же бліда поганка.], Ангел Смерті, – Стережися.

– Вони дуже небезпечні? – спитала Тобі. Пілар кивнула.

– О так, дуже небезпечні.

– Чого ж ви їх вирощуєте?

– Бог не створив би отруйних грибів, якби не призначив їх для використання в окремих випадках, – відказала Пілар.

Пілар була такою лагідною й делікатною, що Тобі не повірила почутому.

– Ви б нікого не отруїли! – вигукнула вона.

Пілар глянула їй в очі.

– Ніколи не знаєш, люба, – відповіла, – коли доведеться.

Тепер Тобі проводила весь свій вільний час із Пілар – вони займалися вуликами Райскелі, вирощуванням гречки та лаванди для бджіл на сусідніх дахах, збиранням меду і переливанням його в банки. Ставили на етикетках штампель – маленький значок бджоли, Пілар використовувала його замість напису. Кілька банок відкладали, щоб додати його до запасу консервованих харчів у Арараті, який Пілар улаштувала за рухомим шлакоблоком у стіні підвалу «Буенавісти». Або доглядали Мак, збирали густий сік із маківок, порпалися у грибних грядках підвалу «Буенавісти», варили на повільному вогні еліксири, цілющі відвари та медово-трояндову емульсію для шкіри, яку продавали в Обміні Натуральних Продуктів «Дерево Життя».

Так минав час. Тобі перестала помічати його плин. Хай там як, час – це не те, що минає. Час – це море, яким ти пливеш. Так сказала Пілар.

Уночі Тобі вдихала себе. Свое нове «я». Її шкіра пахла медом і сіллю. І землею.

Серед Садівників постійно з'являлися нові люди. Деякі справді наворачталися, інші довго не затримувалися. Перебували тут певний час, носили таке саме мішкувате закрите вбрання, як усі інші, працювали на найтяжчих роботах і, якщо це були жінки, інколи плакали.

Тоді зникали. Були людьми тіні. Адам Перший пересував їх у тіні. Як колись пересунув Тобі.

Це були здогади: Тобі знадобилося небагато часу, аби зрозуміти, що Садівники не вітають особисті питання. Звідки ти прийшов, що робив раніше – судячи з їхньої поведінки, це все нічого не важило. Бралось до уваги лише Тепер. Говори про інших так, як хотів би, щоб говорили про тебе. Іншими словами, не говори нічого.

Тобі цікавило багато речей. Наприклад, чи Нуала колись займалася сексом, а якщо ні, то чого так часто фліртувала? Де Марушка Повитуха набула свої вміння? Чим займався до Садівників Адам Перший? Існувала колись Єва Перша, чи бодай місіс Адамова Перша, чи діти Адаменята Перші? Коли Тобі надто наближалася до цієї території, її обдаровували усмішкою і змінювали тему, а ще натякали, що вона може спробувати уникнути первородного гріха, яким є прагнення надмірного знання чи, можливо, надмірної сили. Оскільки ж обидва ці прагнення поєднані – чи любя Тобі погодиться?

Тоді був Зеб. Адам Сьомий. Тобі не вірила, що Зеб був справжнім Садівником. Не більше, ніж вона. Бачила багатьох чоловіків такої статури і волохатості за своїх секретбургерівських днів і була впевнена, що він веде якусь гру, – був саме так насторожений. І що такий чоловік робив на Даху Райскелі?

Зеб приходив і відходив, інколи зникав на кілька днів, а з'явившись, міг мати на собі плебургерське вбрання: пухшкіряну куртку сонцебайкера, комбінезон комунальника, чорний костюм викидайла. Спершу вона боялася: чи він не спільник Бланко, чи не прийшов сюди шпигувати за нею, але ні, це було не так. Діти прозвали його Шаленим Адамом, але він здавався достатньо душевно здоровим. Аж надто здоровим, щоб гаяти час із купкою милих, але завислих у своїх ілюзіях ексцентриків. А що пов'язувало його з Люцерною? На Люцерні було тільки що не написано «Розпещена дружина із Закритого Комплексу» – щоразу дметься, зламавши ніготь. Малоймовірний вибір партнерки для чоловіка типу Зеба – таких називали «людьми-кулеметами» за дитинства Тобі, коли кулі були ще звичайною річчю.

Хоч, може, тим зв'язком був секс, думала Тобі. Міраж плоті, гормональне безумство. Таке траплялося з багатьма. Пам'ятала часи, коли сама могла стати частиною подібної історії, якби зустріла належного мужчину, але що довше зоставалася із Садівниками, то далі цей час відходив у минуле.

Останнім часом у неї не було сексу, і вона за ним не сумувала: у період занурення у Стічну

Лагуну мала його аж надміру, хоча й не такого, якого хтось хотів би. Свобода від Бланко була коштовним подарунком: Тобі пощастило, що її не затраховано до стану пюре, не потовчено на м'якуш і не викинуто на пустир.

За час її перебування у Садівників трапився один інцидент із сексуальним забарвленням: старий Мугі Мускул накинувся на неї, коли вона відбувала чергове годинне заняття на одній із бігових доріжок «Дожени Свое Просвітлення» у колишньому спільному салоні на верхньому поверсі Кондомініуму «Бульвар». Стягнув її з доріжки, повалив на підлогу, а тоді важко упав на неї й навпомацки потягся під джинсову спідницю, сапаючи при цьому, як зіпсована помпа. Але Тобі розвинула неабияку силу, тягаючи землю і піднімаючись сходами, а Мугі давно вже втратив форму, яку мусив мати колись, тож вона врізала йому ліктем, скинула вбік і залишила на підлозі. Лежав там, розпростершись і важко дихаючи.

Розповіла про це Пілар, як розказувала тепер усе, що її дивувало.

– Що я маю робити? – спитала вона.

– Ми ніколи не влаштовуємо метушні довкола таких речей, – сказала Пілар. – Насправді Мугі нешкідливий. Він не з однією пробував таке, навіть зі мною, кілька років тому. – Пілар сухо реготнула. – У кожному з нас може озватися древній австралопітек. Мусиш пробачити його у своєму серці. Він більше такого не зробить, побачиш.

Тільки й усього, якщо говорити про секс. «Може, це тимчасово, – подумала Тобі. – Може, це так, як німіє відлежана рука. Може, нервові ланцюги, що відповідають за секс, блоковані. Але чого я цим переймаюся?»

Був післяполудень Дня Святої Марії Сибілли Меріан від Метаморфози Комах. Казали, що це сприятливий день для праці коло бджіл. Тобі та Пілар брали мед. Мали на собі широкі капелюхи із сітками; для обкурювання бджіл використовували міхи і головешку з трухлявого дерева.

– Твої батьки, вони живі? – спитала Пілар з-під білої сітки.

Це питання, незвично пряме як для Садівників, захопило Тобі зненацька. Але Пілар не питала б про щось таке без поважної причини. Тобі не могла змусити себе до розмови про батька, натомість розповіла Пілар про таємничу хворобу своєї матері.

Найдивніше те, сказала вона, що мати завжди дбала про здоров'я: вітамінних засобів приймала стільки, що, мабуть, наполовину з них складалася.

– Розкажи мені, – попросила Пілар, – які засоби вона приймала.

- Вона вела «ЗдороВайзерську» франшизу, тож і приймала їхні.
- «ЗдороВайзер», – промовила Пілар. – Так. Ми вже чули про це раніше.
- Чули про що? – спитала Тобі.
- Про таке нездужання, пов'язане із цими засобами. Нічого дивного, що люди зі «ЗдороВайзера» хотіли самі лікувати твою матір.

Кінець ознакомительного фрагмента.

Текст предоставлен ООО «ЛитРес».

Прочитайте эту книгу целиком, купив полную легальную версию (https://www.litres.ru/pages/biblio_book/?art=66746163&lfrom=362673004) на ЛитРес.

Безопасно оплатить книгу можно банковской картой Visa, MasterCard, Maestro, со счета мобильного телефона, с платежного терминала, в салоне МТС или Связной, через PayPal, WebMoney, Яндекс.Деньги, QIWI Кошелек, бонусными картами или другим удобным Вам способом.

notes

Примечания

2

Книга Буття, 2. (Тут і далі уривки зі Святого Письма подано у перекладі І. Огієнка, якщо не зазначено інше. Прим. перекл.)

3

Псалми, 104:30.

4

Книга Буття, 19.

5

Родина хвойних рослин (Podocarpaceae).

6

Похідне від двох слів – «Техас» і «Мексика».

7

В авторському тексті – Lintheads, так у південних штатах називали білих робітників на бавовняних плантаціях.

8

Гральний автомат, популярний у Японії.

9

Девоція – надмірна, фанатична релігійність, на межі ханжества.

10

Псалми, 14:1.

11

Книга Йова, 38:7.

12

Псалми, 8:6, переклад І. Хоменка.

13

Усіх братів названо іменами знаменитих мореплавців і полярних дослідників. Кроза – на честь Френсіса Крозье (1796–1848), капітана корабля «Терор», загибель якого стала темою відомого роману Дена Сіммонса. Шекі – на честь Ернеста Шеклтона (1874–1922), англійського полярного дослідника. Оутса – на честь Лоуренса Оутса (1880–1912), учасника антарктичної експедиції, що мала мету дістатися до Південного полюса.

14

Наука, що досліджує гриби.

15

Струмок, що протікає в дендрарії Парку Вашингтон у Портленді, штат Орегон.

16

Святий Брендан Клонфортський (ірландською Breanainn; близько 484–577 pp.) – ірландський мореплавець, християнський святий.

17

Переклад І. Хоменка.

18

Вони ж мухоморові.

19

Від англ. pain – біль.

20

Фінансовані урядом викрадення та позасудова передача особи з однієї країни в іншу.

21

Мухомор зелений, він же бліда поганка.